

Pranešame giminėms ir pažįstamiems, kad š. m. kovo 19 d., Chicagoje, po staigios ligos mirė mūsų mylimas tremtinys Brolis ir Tėvas

ROMANAS TAMOŠAITIS

Nuliudę brolis Feliksas, sūnūs Stasys ir Vacys, Australijoje

TAUTIŠKI DIRBINIAI:

ilgos juostos £3.10.0, kaklaraiščiai £1.5.0, įvairios kitos juostos ir juostelės nuo 6 šil, iki £1.10.0. Išpildomi specialūs užsakymai. Kreiptis AL Leidykla.

NEBRANGIAI PARDUODAMAS SKLYPAS

Melrose Park rajone. Kreiptis pas B. Strauką 3 Hanson str. Adelaidė.

Naujos knygos

- NAMAI ANT SMĖLIO. Jurgis Gliada. Premijuotas DRAUGO romanas. £0.18. 0
KAIP JIE MUS SUŠAUDĖ. J. Petraitis. Išleido PLB Vokietijoje. £0.10. 0
ZEMAIČIŲ KRIKŠTAS. P. Abelio istorinis romanas. Trijų Tulpių Leid. £1.15. 0
MEDINIS ARKLYS. Eric Williams. Išleido KARYS. £0.18. 0
BARABAS. Paer Lagerkvist. TERRA leidinys. Vertimas iš švedų k. £0.16. 0
KAZIMIERAS SAPIEGA. Balyz Sruoga. Istoriska kronika. TERRA. £0.16. 0
BAL TARAGIO MALUNAS. Kazys Boruta. TERRA leidinys. £0.16. 0
KAROLIAI. Guy de Maupassant. Vertimas iš prancūzų k. TERRA. £0.16. 0
BROLIAI DOMEIKOS. Liudas Dovydenas. Romanas. TERRA. £0.16. 0
ŽMONĖS ANT VIESKELIO. Liudas Dovydenas. Novelės. £0.18. 0
PER KLAUSUČIŲ ULYTELE. Liudas Dovydenas. GABIJA leidinys. £1.0. 0
PETRAS IR LIUCIJA. Romain Rolland romanas. GABIJA. £0.11. 0
MEŠKIUOKAS RUDNOSIUOKAS. Vyta Nemunelis. Iliustruota vaikams. £0.18. 0
ŽMONĖS IR ŽVĖRYS DIEVŲ MIŠKE. Kun. Stasys Yla. £2.05. 0
Prenumeratos būdu užsisakyti galima VILNIUS TARP AUDRŲ. Parašyta Jeronimo Ciceno. Leidžiama TERRA leidykla. £2.05. 0
Šias knygas galima įsigyti, prisiuntus nurodytą sumą pinigų Leonui Baltūniui, 295 Hoddle St., Abbotsford N. 9. Vic.

IŠIGYDAMAS LIETUVIO PASA IR TAUTOS FONDO ŽENKLIUKŲ PAREMSI LIETUVOS LAISVINIMO KOVĄ.

NIEKAS NEZINO ATEITIES!

Apdrauskite save ir savo šeimą

Ligoniu Kasoje

Dėl smulkių informacijų rašyti:

Publicitas

BOX 1656M, G.P.O., ADELAIDE, S. A.

Laiskas Redaktoriui

BALANDŽIO 1-SIOS PROGA

Mielas Redaktoriau!

Aš, Mr. Ilgausis, nutariau balandžio pirmosios proga apgauti savo žmoną Mary ir po ilgo tylėjimo parašyti jums laišką. Aš prie didžiausio vestuvių kopūsto prižadėjau žmonai Mary ir uošvieni Mrs. Smith nieko bendro neturėti su bl... "boltais".

Tačiau būdamas žemaitis, kai kada aplaužau šią priesaiką ir pas kaimyną pasiskaitau lietuviškus laikraščius. Neatsivėlgdamas į žaurią padėtį, aš esu tikriausias lietuvis, išmokiau savo sūnų keiktis lietuviškai (gerai, kad Mrs. Smith ir žmona nesupranta), ir esu pasiryžęs grįžti į Lietuvą, jeigu žmona leis.

Šiuo laišku sveikinu jus ir visus skaitytojus ir noriu palinkėti, kaip lietuvių patriotas, balandžio pirmosios progai:

Australijos Lietuvių Bendruomenės Krašto Valdybai

Suvažiuimuose laikytis ir toliau tvirtų principų:

— Kalbėk kiek nori, tik nieko nepasakyk.

Adelaidės apylinkės valdybai

Tvarkytis pagal patarlę: "Geriau ankščiau, negu per vėlai". (Išleisti pinigus prieš perduodant pareigas naujai valdybai).

Teisininkų draugijai

Paaikinti visuomenei, kodėl savo draugijai pasirinkote tokį vardą.

Adelaidės teatralams

Taupykite laiką ir benziną! Prie Adelaidės gyvulių skerdyklos juk taip pat yra bala (kaulams plauti), prie kurios šventadieniais nedraudžiama padaryti iškilų su šokėjomis.

Akademiniam "šviesos" Sambūriui Prisikalbinti bent porą studentų į šį akademinį jaurimo sambūrį.

"Mūsų Pastogei"

Dėl Dievo meilės, nesuipykite su tautos fondo valdytoju ir revizijos komisija!

"Australijos Lietuviai"

Kam lindėti sename name, jei čia pat stovi naujas garažas?

"Rykštei"

Julija Zemaitė rašė: "Rykštė muša, rykštė mokina, rykštė vaikams protą duoda". Taigi, geras daiktas ta rykštė, kol ji nepasidaro kuolu.

Ateitininkams ir skautams Adelaidėje Na, sakykit, iš kur kilo šita "negudri patarlė: "Kur du stos visados daugiau padarys?"

Motociklistams

Paskaityti liaudies pasaką: "Buvo du broliai automobilistai ir vienas motociklistas.

Intelligentams

Jeigu pateks kada Kudirkos raštai: meskit į ugnį! Nes gi jis rašė; kad: ... neitum į kapą, be likusio ženklų, kad žmogumi [buvęs ...

Lietuvos Atgimimo Sąjūdžiui

Suruošti diskusijas tema: "Kaip išlaikyti prisiminimo apie turėtas Lietuvoje vietas tęstinumą?" Tik tiek šiam kartui!

Jūsų Mr. Ilgausis

Australia iki šiol dar nepažįsta valstybinio draudimo nuo ligos. Todėl Jūs savo ir savo šeimos ateitį užtikrinsite tikrai pats apsidraudęs vienoje didžiausių ir plačiausių apimties Australijoje Ligoniu Kasų. Mūsų atstovaujama L. Kasa yra kooperatinė, taigi, ne pelno, o tikrai visų narių gerbiuvisi tiekiantis. Už keleto šilingų, Jūs arba bet kuris Jūsų šeimos narys savaitėje, ligos atveju gaunate iki £14. 0. 0 pašalpos.

Nesvarbu kur Jūs gyvenate, rašykite mums ir mes korespondenciniu būdu Jus apdrausime. Jokių gydytojų patikrinimų ar amžiaus apribojimų įstojant nėra.

NAUJAUSIOS VYRŲ MADOS!

Harcourt Ltd, ypatingą dėmesį kreipia į europietiškas vyrų madas, kurias patiekia prieinamomis kainomis! Mūsų kostiumai yra suvami mūsų nuosavoje siuvykloje pirmaeilį

EUROPIEČIŲ SIUVĖJŲ

Jeigu Tamstai reikalingas kostiumas skubiai — ateikite pas mus. Jeigu Tamstai reikalingas kaklaraištis, markškiniai ir t. t. — ateikite pas mus. Naujausių madų sportiški švarkai ir kelnės yra mūsų specialybė! Visos mūsų prekės yra garantuotos — jeigu Jūs jomis nepatenkintas — mes grąžiname Jums pinigus!

HARCOURT Ltd

71a Rundle Street, Adelaide Telefonas: W 2640.

AUKOS TAUTOS FONDUI

Aukų Tautos Fondui atsiuntė šie tautiečiai:

- Simaitis £1
S. Jokūbaitis £1.10.0
Kaz. Dabravolskis £10.0.0
B. Grigaliūnienė £1.13.0

AUKOS VASARIO 16 GIMNAZIJAI

Vasario 16 Gimnazijai aukų atsiuntė šie tautiečiai:

- V. Gražulis £0.10.0
J. Pranauskas £2.0.0
J. Čyžas £0.18.0
B. Grigaliūnienė £2.0.0
B. Lukavičius £0.10.0
N. Butkus £1.10.0
E. O. £1.0.0
A. Silva £1.10.0
LKS "Ramovė", Adelaidė £16.3.0

AUKOS LIGONIAMS

Aukų ligoniams sušelpiti atsiuntė šie tautiečiai:

- St. Sakalauskienė £1.0.0
S. Jakūbaitis £1.0.0
K. Cieminis £2.10.0
Radium Hille dirbą lietuviai per V. Brazaitį £28.10.0
Ant. Grikinis £1.0.0
Ant. Vaičiulis £1.0.0
VI. Gražulis £1.0.0
A. Juočys £0.10.0

• Visiems aukotojams nuosirdžiai dėkojame. Gautos aukos siunčiamos pa-

ŽODIS IŠ GIMNAZIJOS

(Iš 5 psl.)

ir tada kažkas iš to straipsnio ("Vasario 16 Gimnazijos siekliai ir rūpesčiai") netiko.

Pateikęs kiek Gimnazijos istorijos ir gražiai nusakęs jos tikslus, kiek perdėjęs vietos vokiečių valdžios nuopelnus Gimnazijai, ponas Antanaitis dėsto, kaip Gimnazija turėtų būti vedama ir kokius mokymo ir auklėjimo metodus turėtų vartoti, kad pasiektų reikalingos augstumos ir pritiktų prie tokios pat krypties vokiečių mokyklų, kurias autorius, matyti, ypatingai augštai stato. Deja, visi tie samprotavimai ir pamokymai laikraščio skaitytojams maža tedsu naudos (gal tik žalos), o Vasario 16 Gimnazijos mokytojams tie klausimai ir patiems nesvetimi, be to, jau kiek girdėti ir iš to paties autoriaus (jis taip pat šios Gimnazijos mokytojas).

Prasčiau, kai autorius paduoda ir klaidinančių žinių. Antai sako, kad pamokos pertrumpos — tik po 40 minučių. O nepaisant, kad Gimnazija ir negali pamokų pailginti, nes neužtenka visos dienos laiko, kad mokiniai ir be to perkrauti darbu (6 pamokos prieš piet ir dar viena kita popiet). Pagaliau skaitytojas ir pats bus pastebėjęs, kad tokioms negausioms klasioms, kaip mūsų (tada 115 mokinių 8 klasėse), visai pakanka 40 minučių pamokos.

Toliau dar taip parašyta: "... mokiniai-ėis sugaišta daug laiko pasirėngimui įvairiems viešiesiems pasirodymams tai choro dainomis, tai šokiais, tai įvairiais sporto numeriais. Kai įvairūs Čiurlionies, Dainavos ir kitoki ansambliai išvyko iš Vokietijos, tai Gimnazija turi užpildyti atsiradusias lietuviškojo meno spragas. Šitokie pasirėngimai atima iš mokinių nemaža laiko, sutrumpina laisvalaikį ir daro kai kurios neigiamos įtakos į pamokų paruošimą ir išimokslinimą..."

Taip nusakęs autorius visai neprimeina, kad mūsų mokiniai visi čia pat gyvena, ir nereikia jiems susivazuoti į repetijas nei iš užmiestų, nei iš kaimų, kaip kad vokiečių gimnazijų mokiniams arba kaip kad būdavo Lietuvos gimnazijų mokiniams, kur nebūdavo šalia bendrabučių ar stovyklų. Be to, mūsų Gimnazija nei Čiurlionies, nei Dainavos, nei kurio kito ansamblio visai nesima pavaduoti ir "užpildyti" atsiradusias lietuviškojo meno spragas". Jos norai daug kuklesni: išmokyti savo jaunimą lietuviškos dainos ir pamokyti tautinių šokių, lietuviškų papročių. O jei kada mūsų choras prieš kurias šventes ir kitus svarbius pasirodymus vieną kitą valandą per savaitę ir ilgiau parepetuoja, tai dėl to nei mokslas, nei auklėjimas nenukenčia. Taip visur daroma. Panašiai ir su sportu. Neuždarysi jaunimo visą dieną tarp keturių sienų tikta su knygomis. Veltui tad kalba apie modernius mokymo ir auklėjimo metodus.

Toliau dar taip tame pačiame staipsnyje tvirtinama: "Atrodo, kad gimnazija taip, kaip dabar ji yra, galės dar vienus metus gyvuoti. Toliau prisisis kursą keisti. Kaip pavys jos formaliai laikytojai, būtent Vokietijos Krašto Valdybai, išvairuoti tarp Scilos ir Charibdos — parodyti ateitis. Viena aišku, kad užšalę neefektyvūs santykiai tarp vietos vokiečių švietimo ministerijos ir gimnazijos negali tokiais (tokie? A. G.) ir toliau pasilikti. Jie turi būti pataisyti, kitaip grėsia (grėsia? A. G.) gimnazijai krizė. Nesvarbu, kaip tie santykiai vystosi Centre, Hannover-

pal aukotojų paskyrimą. Visi atsiskaitymo dokumentai yra laikomi "Australijos Lietuvio" leidykloje ir aukotojų gali būti žiūrimi kiekvienu metu.

Gerb. Skaitytojus prašome ir atėityje mūsų tautinių ir karitatyvinių reikalų nepamiršti. AL Leidykla visada patarpininkaus aukas persiunčiant pagal Jūsų paskyrimą. AL Leidykla

PRANEŠIMAS

ALB Adelaidės Apylinkės Valdyba praneša, kad visuotiniame Bendruomenės susirinkime, š. m. vasario 8 d., išrinkta Adelaidės lietuvių namų įsigijimo komisija, prisilaikant lietuviškų organizacijų atstovavimo principo, šios sudėties:

- 1) V. Čepiauskas — Apylinkės Valdybos atstovas, 2) V. Požėla — Teisinių Organizacijos atstovas, 3) Reinsonas — Inžinierių Organizacijos atstovas, 4) J. Vasiliauskas — Ateitininkų atstovas, 5) A. Maželis — Kultūros Fondo atstovas, 6) B. Marmukonis — Sporto Klubu atstovas, 7) S. Cibiras — Studentų atstovas, 8) J. Riauba — LAS atstovas, 9) Br. Lukavičius — Mažosios Lietuvos Bičiulių D-jos atstovas, 10) V. Ratkevičius — Teatro ir Tautinių Šokių grupės atstovas, 11) L. Gerulaitis — Choro "Lituania" atstovas.

Ši komisija iš savo tarpo išsirinko vykdomąjį organą:

- 1) V. Požėla — Pirmininkas, 2) B. Marmukonis — Sekretorius, 3) Reinsonas — Išdininkas.

ALB Adelaidės Apylinkės Valdyba.

Gervazas Maukelė

Ura!

Mirė Stalinas... Ura!

Zemėj Stalino nėra.

Pasitiko jį šauniai

Visi pragaro velniai.

Ir Liuciperis rūstus,

Laukęs jo ilgus metus,

Jam nusilenkė žemai

Ir pasveikino linksmi:

— Jauskis čia kaip Kremliuje,

Būk laimingas, bet, deja,

Katile smalos karčios

Zalčiai ūsus tau bučiuos.

Ir taip svilsi amžinai.

Malenkovs bus tenai

Tavo vietoje veiklus

Ir buržuizams vers kaktus.

Gal po metų, po kitų,

Gal gaus ir jis, kaip tu.

Ir atvykęs pas mane,

Prižištas bus grandine.

Gimnazija savo programą derina su vokiečių tos rūšies mokyklų programa. Lituanistiniai dalykai išeinami pagal Lietuvos Respublikos 1939 m. Švietimo Ministerio patvirtintą programą.

Taigi, rodos, kokių mįslių ar neaiškumų Gimnazija neturi ir neslepia.

Dar dėl globėjų. Jų dabar daugiau, nekaip mokinių: 155 mokiniai, 198 Globėjų Būreliai. Bet tai tas reiškinys, rodo, kad geros valios tautiečiai pasitiki Gimnazija. O kas viršaus suplauks pinigų, liks atsargoje. Taip ir yra. Be to, kai Gimnazija pasidarė plačiau žinoma, vis pasitaiko ir naujai įstojančių mokinių, tai šie tuojau ir paskiriamai naujiems Globėjų Būreliams.

Cie 20 dolerių vienam mokiniui mėnesiui nėra ir daug (čia gaunama 81,40 DM). Štai verkiant stipriau reikėtų pasiremti tuoti ir praplėsti patalpas, o nesiryžtam paimti santaupų, kurių gali prireikti dar svarbesniems dalykams. Pasitaiko globėjų, kurie negali tesėti savo pasizadėjimo. Tada jų globotinius perduodame kitiems. Teisybė, tokių iki šiol tik keli dar tėra pasitaikę, o vis dėlto...

Šita vieta Gimnazijai nėra ilgam užtikrinta. Krašto Valdyba, sutartinai su Gimnazija, įsiekio kitur vietas, kur patogiau ir geriau. Naujai įsikurti taip pat reikės pinigų. Tai jau, žinoma, vėli bus kita kalba. Bet pačiai pradžiai reikėtų ir dabar jau šiek tiek prilaukyti kasoje.

Visus neaiškumus ir klausimus, kurie kam kyla, sunku čia būtų vienu straipsneliu išaiškinti. O daugeliui tie aiškinimai ir nereikalingi. Gimnazijos veidas nėra paslėptas.

MUSŲ FOTO PATARNAVIMAI

Nuotrauka teikia tokių puikių prisiminimų!... Iš senos nuplyšusios nuotraukos mes Tamstai reprodukuosime naują, moderniai išbaigtą foto kūrinių. Atsiųskite mums Jūsų senas nuotraukas, savo kalbėje parašykite Jūsų paigėdavimus ir mes Jums pranešime mūsų kainą.

Nepamirškite: Pasiteirauti nieko nekainuoja. Jūsų senąją nuotrauką, pareikalavus, tuojau pat grąžinsime! Taip pat aiškiname filmas, didina-me ir t.t.

Rašykite:

THE M. O. S. COMPANY Box 1039-J, G. P. O., ADELAIDE, SA.

Dantų Gydytojas GEORGE B. ORAWSKI, B.D.S.

Baigęs Sydnejaus ir Pragos universitetus

Atidarė dantų gydymo kabineta: 9, Fetherstone St., Bankstown, N. S. W., opp. Police Station.

Darbo valandos: Pirm., Antr., Treč., Penkt. — 9 val. ryto iki 8 val. vak., Ketv. — 9 val. ryto iki 3 v. p. p.; Šešt. — 9 val. ryto iki 1 val. p. p.

Reikalaukite mūsų nemokamų katalogų, anglų arba vokiečių kalbose, sanitarinėms ir tualetu prekėms. Mes parduodame urmo kainomis!

THE M. O. S. Company

Box 1039-J, G. P. O., Adelaide.

AUSTRALIJOJOS LIETUVIS

DVISAVAITINIS AUSTRALIJOJOS LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

LITHUANIAN FORTNIGHTLY

ŠEŠTIEJI METAI

Kaina/Price 1/9

Adelaide, 1953 m. balandžio/April 18 d

Registered at G.P.O., Adelaide, for transmission by post as a periodical

Nr. 8 (119)

Australijos Lietuvis

Pirmasis lietuvių laikraštis Australijoje

Prenumerata: metams £2.10.0, pusei metų 26/0, atskiro numerio kaina 1/9. Užsienin kaina ta pati. Skelbimai: 10/0 už skilties colį. Nuolatiniam skelbėjams žymi nuolaida. Smulkūs skelbimai: iki 14 žodžių 4/0; už kiekvieną pridėtinį žodį po 2 pensus. Užuojaus, sveikinimai ir pan. 10/0. Adresas: "Australijos Lietuvis", 35 Cator St., Hindmarsh, S. A. Tel. LU 5827

THE AUSTRALIAN LITHUANIAN
The first Lithuanian Periodical in Australia
Publisher: Jurgis Glušauskas

Printed and published by Australijos Lietuvis Publishing Co., 35 Cator St., Hindmarsh, S. A. Phone LU 5827

PASIRĄŠYTAS SUSITARIMAS DEL PASIKEITIMO SERGANČIAIS IR SUŽEISTAIS KARO BELAISVIAIS KORĖJOJE

Balandžio 11 dieną Panmunjone, Korėjoje, tarp komunistų ir Sąjungininkų atstovų pasirašytas susitarimas dėl pasikeitimo sužeistais bei sergančiais karo belaisviais.

Pagal šį susitarimą komunistai perduos Sąjungininkams 605 jų karius, kurių tarpe 450 pietų korėjiečių, 120 amerikiečių, 20 britų ir 15 kitų tautybių. Sąjungininkai gi perduos komunistams 5,800 karius, iš kurių 5,100 šiaurės korėjiečių ir 700 kiniečių.

Pasikeitimas turi būti įvykdytas laike 30 dienų.

Pastebėtina, kad komunistų delegacijos pirmininkas šia proga pareiškė, jog turėtų būti pradėti pasitarimai dėl pasikeitimo visais karo belaisviais. Kaip žinome, prieš šešis mėnesius pasitarimai dėl karo belaisvių pasikeitimo nutrūko dėl to, jog komunistai reikalavo grąžinti visus karo belaisvius, gi Sąjungininkai nesutiko grąžinti tų, kurie pareiškė, kad nenorį grįžti pas komunistus. Iš eilės atsakingų komunistų pareigūnų pareiškimų atrodo, kad dabar komunistai jau sutiks su Sąjungininkų pasiūlymu ir nori, kad tie karo belaisviai, kurie atsisako kriežti, būtų internuoti neutraliose valstybėse. Sąjungininkų vadovybė tyrinėja komunistų pasiūlymus ir jeigu jie pasirodys priimtini, derybos gali prasidėti.

Susitarus dėl karo belaisvių grąžinimo, manoma, kad karas Korėjoje baigtųsi, tik neaišku, kokia padėtis susidarytų Korėjoje: ar ji ir toliau liktų padalinta į dvi dalis, kaip dabar, ar būtų vienokiu ar kitokiu būdu suvienyta.

DIPLOMATIJOS ŠEFAS DĖKOJA

Lietuvos Diplomatinijos Šefas p. St. Lozoraitis atsiuntė p. J. Kalvačio, ALB Krašto Tarybos Prezidiumo Pirmininko vardu tokį laišką:

Aukštai Gerbiamasis,

Šiuo labai dėkoju už sveikinimus bei linkėjimus, kuriuos Australijos Lietuvių Bendruomenės Krašto Tarybos suvažiavimas Adelaidėje pareiškė Lietuvos Diplomatinijai Atstovams ir man, paminėdamas palankiai apie susitarimą su VLIKu.

Linkėdamas Australijos Bendruomenę kuo geriausio pasisiekimo, reiškiau tikrą pagarbą.

(Pas.) Stasys Lozoraitis

*Švedas Dag Hammarskloeld išrinktas naujuoju Jungtinių Tautų generaliniu sekretoriumi vietoje atsistatdinusio Tragvie Lie.

*Japonų žvejų laivas, kuris buvo sulaukytas žvejojant teritoriniuose Australijos vandenynse, teismo nubaustas £500.

*Balandžio 23 dieną Paryžiuje susirenka NATO tautų gynybos ministrai, kurie apžvelgs atliktus pasirošimus Vakarų gynybai, o taip pat nustatys planus ateinantiems metams.

*Tarptautinio susisiekimo keleivinis lėktuvas, pakildamas iš Palisadoes aerodromo netoli Kingstono, Jamaicoje, nukrito į jūrą. Žuvo 13 keleivių, o vienas išsigelbėjo. Keleivių tarpe buvo viena australė patarnautoja.

LIETUVIŲ TEATRAS — STUDIJA

Š. m. balandžio mėn. 24 d. 8 val. vakare, OSBORNE SALĖJE, Gouger st., ruošia

VAKARĄ — BALIŲ

Gros lietuvių šokių kapela, veiks bufetas ir bus programa.

Bilietus galima įsigyti pas kolektyvo narius, o sekmadieniais po pamaldų Sv. Juozapo bažnyčios salėje ir vakare prieš balių pas A. Gutį, 18 Wright st., Prie įėjimo bilietai, deja, negalės būti pardavinėjami.

JAV parlamentui siūlo svarstyti

1940 m. "rinkimus" Lietuvoje

mesį ypač į tris dalykus:

Pastarųjų metų Lietuvos laisvės byloje tenka atžymėti visą eilę reikšmingų įvykių. Per JAV prezidento rinkimus pirmą kartą JAV istorijoje Lietuvos ir kt. pavergtųjų kraštų išlaisvinimo klausimas buvo įtrauktas į rinkimų abiejų partijų programą. Netrukus po to Eisenhoweris, išrinktas prezidentu, dar kartą viešai ir oficialiai patvirtino savo patikinimus, duotus per rinkimus. Vasario 16 d. šiemet JAV parlamento ir JAV vyriausybės sluoksniuose buvo taip pat atžymėta su retu palankumu: Ta proga JAV užsienio politikos vairininkas, valstybės sekretorius Dulles, pareiškė savo simpatijas persekiojami lietuvių tautai ir drauge užtikrino, kad JAV nepripažino ir nepripažins Lietuvos ir kt. Baltijos kraštų smurtu įvykdytos okupacijos, pabrėždamas, kad išlaisvinimas vis tiek ateis.

Vasario 16-jį buvo taip pat su retu

užuojaus lietuvių tautai simpatijų pareiškimu paminėta ir JAV parlamente. Tam tikslui buvo skirta visa valanda laiko, savo sveikinimus ir linkėjimus lietuviams pasakytomis kalbomis pareiškė 9 senatoriai ir 19 atstovų rūmų nariai, o apie 100 jų ta proga padarytus pareiškimus su gražiausiais linkėjimais Lietuvai ir lietuviams įtraukė į oficialų "Congressional Record". ALTAŠ su LAICU išsiuntinėjo JAV politikams, parlamentarams, žymiesiems veikėjams, spaudai Harrisono "Lithuania's Fight for Freedom". Gautomis žiniomis, JAV prezidentas Eisenhoweris, galingiausios pasaulyje valstybės galva, kovo 26 d. priėmė ALTO delegaciją, kuri JAV lietuvių vardu paprašė prezidentą užtarti persekiojamą Lietuvą ir visa daryti, kad Lietuvos gyventojų sunki padėtis būtų palengvinta. Delegacija atkreipė prezidento dė-

mesį ypač į tris dalykus:

1) kad jis su JAV vyriausybe paremtų mūsų pastangas išlaisvinti Lietuvą.

2) kad būtų imtasi reikalingų žygių Lietuvos bylai paremti Jungtinėse Tautose ir

3) kad JAV kongresas iširtų 1940 metų "rinkimus" Lietuvoje, kuriais buvo suklastota Lietuvos gyventojų valia.

Lietuviams pavyko suorganizuoti stiprią delegaciją. Visiems jos dalyviams prezid. Eisenhoweris parodė didelę simpatiją. Ypač šiltai prezidentas sutiko prašymą, kad JAV parlamentas iširtų 1940 metų vad. "liaudies seimo rinkimus", ir paprašė atstovų rūmų narių Kersteną, kuris buvo atvykęs drauge su delegacija, palaikyti reikalingą kontaktą su valstybės sekret. Dullesu. Kerstenas yra taip pat pasizadėjęs tuo reikalu imtis žygių JAV parlamente. Prezidentas ta proga pakartojo savo nu-

sistatymą, paskelbtą pavergtųjų tautų reikalu prieš rinkimus, ir pažymėjo, kad vyriausybė pereiną į laisvinimo politiką. Prezidentas Eisenhoweris ypač šiltai atsiliepė apie tremtinius lietuvius, kurie jam padarė labai gerą įspūdį, kaip didžiai kultūringi, drausmingi, nepalaužti. Neabejojama, pažymėjo, kad tokie žmonės verti paramos.

Amerikos Balsas po priėmimo kovo 26 d. perdavė lietuviškojo skyriaus vedėjo K. Jurgėlos padarytą pasikalbėjimą su delegacijos vadovais L. Simučiu ir Dr. P. Grigaičiu tiesiai iš Vašingtono. Ta pačia proga buvo radijo bangomis taip pat perduoti ALTO vardu velykiniai sveikinimai Kenčiančiam ir Kovojančiam Kraštui su viltimis, kad Lietuva bus išlaisvinta ir kad Kraštas, tiek iškentęs, nepalūžtų ir toliau. Santykius su JAV vyriausybės sluoksniais, be tiesioginių veiksmų, palaiko įtakingi lietuvių veikėjai A. Oliš, Trečiokas, LAICCO vedėja M. Kizytė ir kt.

AMERIKOS LIETUVIŲ TARYBOS DELEGACIJA BALTUOSIUOSE RUMUOSE

(Iš kairės į dešinę):

Liet. Taut. Sandaros pirmininkas ir ALT narys S. Gegužis, JAV Kongreso narys Charles J. Kersten (atlydėjęs delegaciją į Baltuosius Rūmus), A. L. T. Sekretorius ir "Naujienu" redaktorius Dr. P. Grigaitis (iteikia Prezidentui memorandumą), ALT narys J. Ginkus (iš Brooklyn, N. Y.), JAV Prezidentas Dwight D. Eisenhower, ALT Pirmininkas ir "Draugo" redaktorius L. Šimutis, Amerikos Lietuvių R. Katalikų Federacijos Pirmininkas ir ALT narys S. Pieža (iš Chicago, Ill.) ir ALT Išdininkas ir "Sandaros" redaktorius M. Vaidyla.

I fotografiją nepateko šie Delegacijos dalyvavę asmenys: Amerikos Lietuvių Informacijos Centro direktorė p-lė K. Kizytė, New Yorko Lietuvių Tarybos pirmininkas adv. S. Bredes, Jr., Susivienijimo Lietuvių Amerikoje pirmininkas ir ALT vicepirmininkas adv. Chas. J. Kalinauskas ir Susivienijimo Liet. R. Katalikų Amerikoje Sekretorius ir ALT išdo globėjas Wm. T. Kvetkas.

AMERIKIEČIŲ NEPAVYKO APGAUTI

Mielą Collegą, Krašto Garbės Teismo

Teisėją poną

V. POŽELĄ

sulaukusį (9.4.53) garbingo 74 metų amžiaus ir sėkmingo teisinio ir visuomeninio darbo sukaktį sveikina ir linki geriausios sveikatos ir sėkmės bei ištvėrmės dirbti Lietuvos Nepriklausomybės atstatymo ir lietuviybės išlaikymo darbą dar ilgus metus.

ALB Krašto Garbės Teismas

RAUDONIEJI PASIRUOŠĘ PUOLIMUI INDO-KINIJOJE

Prancūzų karo vadovybė Indo-Kinijoje praneša, kad komunistų armija grupuojama puolimui Sam Neua tvirtovės artimiausiu laiku. Sam Neua yra apie 110 mylių į šiaurės vakarus nuo tos srities sostinės Hanoi. Apskaičiuojama, kad komunistai sukonceptravo apie 40,000 kariuomenės.

Prancūzų artilerija ir aviacija trukdo koncentravimąsi, tačiau kalnuota vieta labai palanki komunistams pasislėpti.

Septyni Amerikos laikraščių redaktoriai ir bendradarbiai buvo pakviesti į Maskvą, kur, anot ankstesnių spaudos pranešimų, jie praleido "stebuklingą savaitę". Tuo laiku jie siuntė savo laikraščiams "persaldintus" pranešimus apie nepaprastai aukštą rusų kultūrą, gerą, visko pertekusį gyvenimą, žodžiu, tikrą darbo žmonių rojų. Kaip paprastai, jiems buvo rodomos tik tam tikros vietos, iš anksto viską tiksliai suplanavus.

Tačiau Amerikos žurnalistai, deja, pamatė ir tai, ko bolševikai jiems nenorėjo parodyti. Grįžę namo jie parašė tikrą tiesą apie Sovietų Rusijos gyvenimą.

Savo laikraščių skiltyse tie amerikiečiai rašo, kad per visą savaitę jie nematė nei vieno žmogaus, kuris nusišypsotų: visi sutiktą gatvėse žmonės buvo niūriūs ir susirūpinę.

Moterų drabužiai yra 1914 metų mados ir tiesiog fantastiškai brangūs. Patys amerikiečiai turėjo mokėti

"virš-kapitalistines" kainas už viešbučius ir pragyvenimą.

Vienos dienos buvimas Tautiniame Viešbutyje Maskvoje kainavo po 19 dolerių.

Rusai tame viešbutyje moka po 15 dolerių (žinoma, rubliais, pagal kursą). Redaktoriai užsakė "pasismaginti" truputį kokteilio, ir sąskaita siekė 80 dolerių.

Išvadoje — bolševikams nepavyko apmulkinti Amerikos redaktorių ir, reikia tikėtis, daugiau jie jų ir nekviess... Jie "nesuprato", koks Rusijoje "rojus"...

POVANDENINIO LAIVO TRAGEDIJA

Balandžio 4 dieną Dardaneluose susidūrė švedų laivas su turkų povandeniniu laivu. Povandeninis laivas buvo taip sužalota, kad tuojau paskendo. Jo visa įgula, 96 žmonės, žuvo. Švedų laivo kapitonas areštuotas ir perduotas teismui, kuris nustatys, ar nėra jis kaltas dėl šios didžiulės katastrofos. Švedijos vyriausybė pareiškė protestą.

MARŠ. TITO NEMANO, KAD ŠAL-TASIS KARAS SUSILPNĖTŲ

Jugoslavijos prezidentas marš. Tito, pasikalbėjęs su "US News and World Report" bendradarbiu, pareiškė, kad dabartinė Sovietų Rusijos švelnesnė politika jokių būdu nereiškia, kad būtų atsisakyta šaltojo karo. Marš. Titomano, kad šaltojo karo fronte Sov. Rusija labiausiai panaudojanti satelitinius kraštus, kaip Čekoslovakiją ir Rumuniją.

Toliau marš. Tito pareiškė, kad, jo nuomone, Sovietų Rusija labiau koncentruosis Azijoje, kur dirva komunistų daug palankesnė negu Europoje. Todėl jai reikalingas saugus Europos užnugaris, kad turėtų laisvas rankas Azijoje.

*Vokietijos kancleris Dr. Adenaueris pareiškė San Franciske (USA), kad Vokietija jokių būdu neatsisakys dalyvauti Vakarų Europos gynyboje, net jeigu Sovietų Rusija ir sutiktų praveisti laisvus rinkimus suvienytoje Vokietijoje.

Pasaulio lietuviu seklyciose

AUSTRIJA

Kauno arkiv. metropol. J. Skvireckas šiemet rugsėjo 18 d. mini 80 m. amžiaus sukaktį. Sukaktis jau dabar atžymima lietuvių spaudoje. Metropolitui, gyvenančiam Zamso vienuolyne prie Landecko, Austrijos Tirolyje, siunčiama sveikinimų su linkėjimais, kad garbingasis ganytojas sulauktų antrosios tremties pabaigos ir galėtų drauge su visais lietuviams laimingai grįžti į išlaisvintą tėvų šalį.

BELGIJA

Vasario 16 d. buvo paminėta kartu su šv. Kazimiero švente Lieže. Šventė prasidėjo t. Pauliaus, CFM, atlaikytomis pamaldomis už tėvynę, į kurias susirinko gausiai belgų. Lietuvą užjaučiantį pamokslą pasakė belgų dvasininkas ir kun. J. Lukošius. Į bažnyčią trispalves įnešė Liežo lietuviai ir naujai atsikūrę Limburgo liet. skautai. Prancūzų k. išplatintuose atsišaukimuose ir programose buvo trumpai aprašyta Lietuvos istorija. Akad. susirinkime dalyvavo lietuviai iš visos Belgijos, taip pat belgų, italų ir kt. tautybių žmonij.

ITALIJA

Italijos Tautinio Piliiečių Komiteto organas "Il Collegamento" įsidedo VLIKo pirm. M. Krupavičiaus nuotauką ir atvaizdavo lietuvių kovą dėl savo laisvės. Apskritai, tiek Vasario 16-os proga, tiek ir vėliau italų spaudoje plačiai rašoma apie Lietuvą ir lietuvių užsienyje kovą dėl savo krašto išlaisvinimo. Ypatingas dėmesys atkreiptas į užs. reik. vicemin. Dominedo oficio "Il Popolo" įdėtą atsakymą Italijos komunistų organui "L'Unita", kurį Italijos radiofonas gavo įsakymą transliuoti visomis kalbomis net du kartus.

Vėl apvogė pasiuntinybę prie šv. Sosto. Į Lietuvos pasiuntinybę prie šv. Sosto ir vėl buvo įsibrovę vagys, išpildami stiklus languose. Jie išnešė visą stalo sidabrą, kitus vertingus sidabrinus daiktus ir tris geresnius paveikslus. Tuoj buvo pranešta policijai, kuri surašė protokolą ir padarė pirštų nuospaudas.

JUNGTINĖS AMERIKOS VALSTYBĖS

Vilniaus Krašto Lietuvių Sąjunga

VLIKo Pirmininkui atsiųstame sveikinime linki VLIKui juo didesnės sėkmės Tėvynės laisvinimo kovoje, kad kuo greičiausiai laisvę galėtų švysti Tėvynė ir jos sostinė Vilnius.

Vysk. V. Brizgio atsilankymo Los Angeles mieste proga vietos lietuvių klebonas kun. J. Kučingis Lietuvos vargus ir padarytą Nepriklausomybės laikais pažangą išgarsino per radiją ir milijoninę Los Angeles spaudą.

New Yorko veik visi didieji laikraščiai šiltai atsiliepė apie pavykusį pianisto A. Kuprevičiaus koncertą New Yorke, kuriame jis paskambino ir Čiurlionio kūrinį. "New York World Telegram and Sun" kovo 9 d. įdėtoji kritikoje džiaugiasi ne tik jo programos pasirinkimu, bet taip pat gražia technika ir sugebėjimu įsijausti į skambinamus kūrinius. "New York Herald Tribune" muzikos kritikas A. Bergeris davė platęnę jo muzikinės veiklos apžvalgą ir šiltą jo koncerto New Yorke įvertinimą. Tap pat teigiama A. Kuprevičiaus, savo koncertais garsinančio lietuviu vardą, debiutą kovo 9 d. įvertino "New York Times" muzikos žinovas Noel Straus.

Lietuvių socialdemokratų c. komitetas suorganizavo literatūros fondą, kurio paskirtis — leisti literatūrą. Į jį įrinkti: pirm. A. Žilinskas, naujasis — K. Bielinis, J. Valaitis, A. Mačionis, Dr. J. Repečka, Dr. P. Grigaitis, S. Michelonas ir N. Jonuška. Europoje pasilikusiems nariams šelpti sudarytas šalpos fondas.

J.A.V.-se įregistruota studijuojančių lietuvių 372, bet manoma, kad tas skaičius iš tikro didesnis. Daugiausia studijuoja praktinius dalykus.

KANADA

Mašosios Lietuvos Bičiulių Draugijos Montrealyje valdyba atsiuntė Vyk. Tarybos pirm. K. Zalkauskui raštą, kuriame pažymima, kad Klaipėdos krašto prijungimą prie Lietuvos minint Montrealyje buvo priimta rezolucija, kad VLIKan būtų priimtas pilnateisiu nariu Mašosios Lietuvos atstovas.

KOLUMBIJA

Lengvatos emigruoti į Kolumbiją.

Tarptautinis Katalikų Imigracijos komitetas paskyrė Stasį Sirutį savo laikiniu atstovu Kolumbijoje. Imigracijos sąlygos: Kelionė apmokama paskolos forma (5 metams be procentų) ir suteikiamos lėšos pragyventi Kolumbijoje 2-4 savaites. Vizas išgaus lietuvių komitetas ar S. Sirutis. Galima įsikurti: pramoniniams technikams ar inžinieriams, ūkininkams, jauniems vyrams ar moterims, kurie moka anglų kalbą, žmonėms, kurie turi santaupų pradėti biznį, auklėms ir panašioms profesijoms. Pageidaujama neblogos sveikatos ir ne per senyvo amžiaus.

PRANCUZIJA

Apie Vasario 16-ją, be ankščiau minėtųjų prancūzų organų, "Le Monde" įdėjo žinią "Lietuviai tremtyje atšventė tautos šventę", panašią informaciją įsidedo "Paris-Normandie" ir kt. Darbdavių laikraštis Paryžiuje "Professions" įsidedo straipsnelį "Kankinys lietuvis", kur, be kita ko, pažymėta, jog Prancūzijos darbdaviai yra labai patenkinti lietuviams, dirbančiais jų įmonėse, — jie geria lietuvių geru ir pavyzdinčiu darbu. Tautos šventę taip pat paminėjo ir kitų tautybių tremtiniai Prancūzijoje.

ŠVEDIJA

Upsalos senajame universitete lietuvių k. kursą skaito J. Lingis. Juo gyvai domimasi.

URUGVAJUS

Montevideo priemiesty Cerro arkiv. A. M. Barbieris, dalyvaujant miniai lietuvių, pašventino suplanuotas statyti lietuviškos bažnyčios kertinį akmenį. Iškilmeje žodį tarė ir Dr. K. Grauzinis, Lietuvos ministeris P. Amerikai.

VENECUELA

Lietuvą plačiai prisiminė stambūs Venecuelos dienraščiai "El Impulso" ir "Jornada", leidžiami Barquisimete. Tiek mūsų pavergtoji Tėvynė, tiek veikli tenykštė lietuvių kolonija tarp Venecuelos gyventojų turi daug pelnų simpatijų.

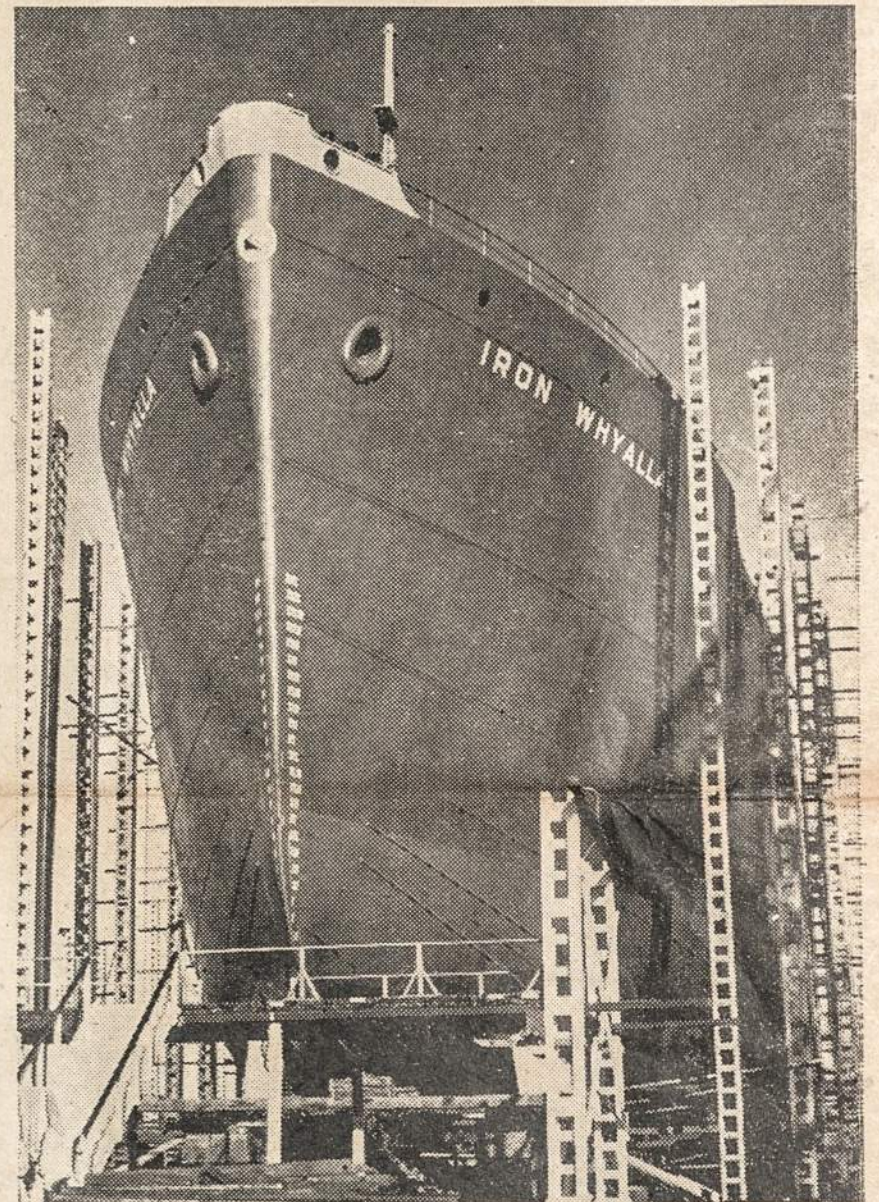
Vokietijoje ir Austrijoje likusiems lietuviams šelpti Venecuelos lietuviai sudėjo iš viso 1,932 bolivarus, arba 576,70 dolerių. Suakotoji suma pal siūsta Vokietijos ir Austrijos krašto bendruomenėms, taip pat Vasario 16 d. gimnazijai.

Laikas organizuoti savo vyriausybę

Drugas vasario 3 paskelbė prof. K. Pakšto straipsnį apie Vasario 16 minėjimą. Jame siūlo kvieštis į minėjimus visus kitus pavergtuosius, ragina priimti rezolucijas, kuriose būtų pasisakoma už Europos federalizmą ar už regioninius junginius ateities Europoje. Ragina taip pat rezolucijomis skatinti organizuoti jau egzilinė Lietuvos vyriausybę. Jis rašo:

"Vienas kongreso atstovas man pareiškė, girdi, jeigu Kinija nebeturėtų savo valdžios Formozoje, tai laisvosios Kinijos klausimas jau būtų dabar užmirštas. Jis pabrėžė, kad Baltijos respublikoms jau atėjo laikas organizuoti tikras savo valdžias užsieniuose, nesitinkanti mažesnės reikšmės komitetais. Komitetai ne tiek ryškiai, neatsakiamai pabrėžia galingą ir visuotiną tautos laisvės troškulį ir protingai organizuotą neatlaidžią kovą už tautos laisvę, kiek tai daro vienas žodis: VALDŽIA. Garbingų istorinių tradicijų tautai, kurios nei viena generacija nesutiko svetimiems vergauti, dera organizuoti sa-

vo valdžią be svetimųjų paskatinimo kuriam laikui — net be pripažinimo. Turime pasauliui iškalbingai bei akivaizdžiai pasakyti: prieš jokius galinuosius galvos nelenkiame, patys žinome savo laisvės kelius, patys mokame susiorganizuoti, susitarti ir aukoti. Čia glūdi mūsų istorinė magiškoji paslaptis. Visuotiniame choase mes privalome tapti mažu, bet aiškiai matomu, tvarkos, darnumo, susitarimo simboliu. Tad antroji rezolucija turi būti nukreipta į mūsų pačių vadovybę, į Vliką; prašyti jį persiorganizuoti į valdžią tremtyje. 1918 m. rudinį Lietuvos valdžia organizavosi neturėdama savo žinioj nė vieno kilometro žemės ir veidė viso pasaulio sutikta nepalankumu, nepasitikėjimu. Vakarų valstybės nesiskubino mus pripažinti DE JURE. Britanijos ir Prancūzijos pripažinimo de jure teko laukti bent ketverius metus, t. y. iki 1922 m. gruodžio 20 d. Bet mes dabar pagrįstai didžiųjų tų laikų mūsų ilga, drąsia, atkaklia kova. Pakartokime jų žygį".

WHYALLA (S. A.) — The first of the 10,000-ton ore carriers, the Iron Whyalla, was launched on 31st March.

WHYALLA (S. A.) — Pirmasis 10,000 tonų rūdai transportuoti laivas Iron Whyalla, pastatytas Whyallos dokuose, nuleistas į vandenį kovo 31 d.

By courtesy of "The Chronicle".

LIETUVOS AUKSO LIKIMAS

E. buvo paskelbusi Švedų spaudoje pasirodžiusią žinią apie Lietuvos aukso likimą Švedijoje. Į tą atsiliepė min. V. Gylys, buv. Lietuvos atstovas Švedijoje, o paskiausiai per "Tėv. Žiburius" Kanadoje (Nr. 5/1953) — ir Lietuvos Banke dirbęs J. Pažemckas, kuris savo pareiškime pažymi, kad veik visa Lietuvos Banko valiuta ir auksas buvo deponuoti svarbesniuose užsienio notų bankuose Liet. Banko valdybos vardu. Bolševikinis komisaras faktiškai priverė tuometinę L. B. valdybą 1940 m. liepos mėn. išsiuntinėti užs. notų bankams telegramas, kuriomis tos Lietuvos vertybės turėjo būti pervestos į bolševikų Gosbanko sąskaitą. Švedijos vyriausybė per savo valstyb. banką įsakymą įvykdė ir perdavė Maskvai visą ten deponuotą Lietuvos auksą — už apie 8.5 mil. litų.

Tačiau perdavimo įsakymų neįvykdė nei Prancūzijos, nei Anglijos bankai, nei JAV Federalinis Rezervų Bankas. Šių institucijų Lietuvos auksas ir šandien tebėra saugojamas atsistaisimai teisetai Lietuvai. Savo pareiškimą J. Pažemckas baigia pastaba, kad tik vienintelė Švedija turės atsakyti tarptautiniam teisme už per skubų okupantų valios įvykdymą".

Dėl Lietuvos aukso likimo "plačiau pasisakė taip pat visa eilė kitų lietuvių spaudos organų, ypač Jungtinėse Amerikos Valstybėse ir Kanadoje.

ATPIGINTA "KNYGŲ LENTYNA"

Vyriausias Lietuvos Išlaisvinimo Komitetas atpigino jo leidžiamo bibliografinio biuletenio "Knygų Lentyna" prenumeratos kainą 1953 metams. Europos, Afrikos, P. Amerikos ir Australijos šalyse iki (1) dolerio su pustučiu. JAV-se ir Kanadoje prenumeratos kaina nepakeista: 1 dol. 50 ct. metams. Pašto prelaids ir šekius adresuoti: Lithuanian Bibliographic Service 602 Harvey St., Danville, Ill. — USA.

1952 m. biuletenyje buvo paskelbta daugiau kaip 300 knygų ir naujų periodinių leidinių, o periodikos straipsnių bibliografijoje apie 2000 straipsnių.

Norintiems "rako" lietuviškiems reikalams susekti raštuose, čia gal tiksliausias būdas: "Knygų Lentyna" — taip apibūdino biuletenį "S. K. Aidai". Biuletenį leidžia VLIK'as, redaguoja bibliografas Aleksandras Ružanovas.

ŠVEICARŲ ĮTAKINGAS LAIKRAŠTIS IŠPĖJA EUROPA.

"Benamiai namuose" — tokia intriguojanti antraštė ne tik Šveicarijoje, bet ir užsieniuose plačiai skaitomas šveicarų kat. dien. "Neue Zuercher Nachrichten" išspausdino vedamąjį straipsnį apie Lietuvą. Straipsnis užima visą pusę pirmojo laikraščio puslapio. Jame autorius ryškiai pavaizduoja Sovietų okupuotos Lietuvos tragediją su deportacijomis, kalėjimais, priverč. darbais, nuosavybės atėmimu, žemės ūkio kolektyvizacija ir t.t. Straipsnis gausiai iliustruotas iš Lietuvos grįžusių ir ten savo akimis įvykius stebėjusių vokiečių pasakojimais, kuriuose išreiškiama nepaprastai daug simpatijų ir užuojautos lietuviams. Su smulkmenomis nupasakota, kaip vyko kolektyvizacija Musninkų kaime, kaip buvo areštuotas ir deportuotas Pajūrio klebonas ir kt. Straipsnis baigiamas šiais žodžiais: "Tai toks yra gyvenimas tame krašte, kuris ir toliau yra Europos dalis, kur žmonės už aukščiausius mūsų Vakarų kultūros idealus, — laisvę, žmoniškumą ir teisingumą — kuriuos mes laikome savaime suprantamais, moka aukščiausią kraujo kainą, nes jie jais be atvangos tvirtai tiki. O laisvajame pasaulyje dar vis tebėra tikinčių, kad savo ateitį galima geriausiai užtikrinti užmerkant akis ir nematant įvykių tuose kraštuose. Bet tai yra tuščias įsivaizdavimas, kuris visai Europai turėtų baigtis labai liūdnai. Savęs pačių išdavimu dar niekuomet istorijoje nebuvo atpirktas žmonijos išgelbėjimas."

Darbo našumas Stalino mirties proga.

Net ir Stalino mirtis, kaip matyti iš okup. Lietuvos radijo pranešimų, stengiamasi išnaudoti "darbo našumui pakelti", kaip geriausias "atsisveikinimas su tautos vadu ir mokytoju". Pavz. ta proga Kauno "Pergalė" įsipareigojo "pasijusti kiek galint greičiau dizijosiems statyboms turbinas", o Vilijampolės "K. Požėlos" kolūkio pirm. E. Sodeikienė pareiškė, kad "atiduotų dešimtmečius savo gyvybę Stalino gyvenimui prailginti"...

AR JAU IŠIGIJAI LIETUVIO PASKA IR TAUTOS FONDO ŽENKLUKŲ? JEI NE — KREIPKIS Į SAVO APYLINKĖS VALDYBĄ, SENIUNĄ ARBA RAŠYK TAUTOS FONDO ATSTOVYBĖI.

Kaip Maskva apiplese Suomija

Suomiai jaučiasi šiandien taip, lyg kad jie būtų paėmę naują iš savo tautos paskolą. Po aštuonių ilgų ir sunkių metų jie pilnai užbaigė iš jų reikalaujamus reparačių mokėjimus Sovietų Sąjungai už karą, kurį rusai pradėjo ir buvo gerai suomių "pamokyti kariuoti". Kiek kaštavo suomiams sovietų plėikiški reikalavimai?

Karo reparačių didumas buvo trys šimtai milijonų dolerių. Tačiau Rusija, primetusi suomių savanaudišką skaičiavimo sistemą, tikrumo gavo prekių, kurių vertė dabartinėmis kainomis yra nemažiau kaip šeši šimtai milijonų dolerių.

Jeigu sovietai visą gautą iš suomių turtą — prekes, būty pakrovę į prekinis vagonus, tai susidarys traukinys nusitęsęs nuo Pittsburgh'o ligi San Francisco.

Rusija užsispyrė gauti iš Suomijos tokių gaminių — prekių, kurių pati Suomija niekuomet negamindavo. Tai reikė, kad suomiai turėjo pasistatyti ir įrengti naujus fabrikus ir dirbtuves. Aišku, tas labai daug kaštavo.

Prekių sąrašas, kurios buvo atiduotos rusams, buvo toki dalykai kaip 50,000 elektromotorų, 1000 generatorių, 510 jodumų (kilnojimų) elektros jėginių, 1128 vandens siurblių (pompos), 6000 sudedamųjų greit išnarstomų ir vėl pastatomųjų namų, 1460 mylių varinio kabelio, 701 garvežys, 6187 prekiniai vagonai ir tt.

1945 metais reparačių apėmė 60% viso Suomijos eksporto, o sekančiais vėlesniais, trejais metais suomiai turėjo atiduoti Rusijai daugiau kaip 20% viso savo eksporto. Tai sudarė nemažiau kaip 4% visų Suomijos valstybinių pajamų ir jei palyginimui proporcingai tokia našta reiktų pakelti Jungt. Amerikos Valstybėms, tai sudarytų 12 milijardų dolerių per metus.

Apie rečioji dalis reparačių — tos neteisėtose duoklės, turėjo būti atiduota laivų pavidale, o kitas trečdalis — pramoninėms mašinomis. To viso pasakoje, suomiai turėjo padvigubinti savo metalo gaminių pramonę ir net šešius kartus padidinti savo laivų dirbtuves — statyklas. Taip, pav., 1947 ir 1948 metais daugiau kaip pusė Suomijos

metalo ir elektros gaminių pramonės ir visos laivų statyklos dirbo tikrai Rusijai.

Kaipo pirmą mokėjimą — ratą Sovietų Sąjunga paėmė iš Suomijos 105 moderniausias laivus. Vėliau gi, suomiai turėjo pastatyti sovietams 581 naują laivą, pradedant mažiausiais švyturiiais laivais ir baigiant 3,200 tonų prekiniais laivais.

Rusiškųjų komunistų plėikiškasis įkainavimas

dar labiau padidino suomiams reparačių našta. 90 žvejybos skūnerių (dvistiebių laivų), kurių kiekvieno pastatymas kaštavo suomiams apie 300 tūkstančių dolerių, buvo rusų įkainuoti tik po 15 tūkstančių dolerių už skūnerį. Kitų rūšių laivai, kuriuos suomiai pastatė reparačių sąskaiton, būdavo įvertinami maždaug dešimtadaliu tikros kainos. Suomiai turėjo netikėti pastatyti laivus, bet ir aprūpinti tuos laivus visais įrankiais ir reikmenimis įskaitant net peilius, šakutes ir duonos pjautymo mašinas laivų įguloms. Čia sovietų smulkmeniškai reikalavimai būtų tikėlabiau patiems ištaigingiausiems keleiviams (linijiniams) laivams, bet ne krovinių (prekių) laivams, kokius jie gavo. Kilimais išklotos grindys buvo reikalaujamos laivuose vilkikuose. Vienas prekių laivas buvo priimančio ruso inspektoriaus nepriimtas todėl, kad laive kapitono kajutėje buvusi odinė sofa buvo šiek tiek susiraukšlėjusi per vidurį. Žvejybos laivuose turėjo būti visi įrankiai įskaitant net specialius guminius batus visai laivo įgulai. Vienas rusas skiperis (laivo kapitonas) netgi įsakė savo visai įgulai prisimieruoti to-

kus batus prieš pasirašydami pakvitavimą už gaunamą laivą.

Sunkiausia buvo suomiams patiekti sovietams reparačių sąskaiton daugiau kaip 30 pilnai parengtų dirbtuvių (imonių) faneros, popierio ir sudedamųjų namų gamybai. Kai kurios mašinos negalėjo būti pagamintos Suomijoje ir turėjo būti perkamos Amerikoje ar kitur tuo laiku, kada suomiams tai dėl suprantamų priežasčių buvo labai sunku įvykdyti.

Sovietų Rusija dar daug ką daugiau gavo iš suomių, neskaitant reparačių. Suomija turėjo 44 milijonų dolerių karo skolą Vokietijai, kurią perėmė Rusija 1944 m., kas vėliau buvo patvirtinta Potstamo konferencijoje, kuriai pasibaigus. Suomijos valdžia turėjo įnešti visą 44 milijonų dolerių sumą "Suomijos banke" Sovietų Rusijos sąskaiton. Visos Suomijoje buvusios vokiečių biznio nuosavybės buvo taip pat sovietų perimtos ir daugiau kaip 75 buvusios vokiečių įmonės Suomijoje dar ir šandien sovietų valdomos. Tai apima įvairius technikos ir elektros fabrikus, laivininkystės bendroves, kino teatrų, rūbų siuvyklas, krautuves ir t.t. Visi šitie grobimai yra palyginamai maži su Maskvos nuo Suomijos atplėsta teritorija.

Rusija paėmė 12% visos Suomijos teritorijos

plotą, kuriame buvo nemažiau 12 proc. prieškarinės Suomijos pramonės, įskaitant apie trečdalį viso krašto hidroelektros jėginių ir visam pasauliui žinomas Petsamo nikelio kasyklas. Apie

(Nukelta į 3 psl.)

Kaip Vakarai gins Europą

Spaudoje ar per radijus dažnai girdime pranešimus apie NATO konferencijas, pasitarimus, planus, vykdomus oro, jūrų ar žemyno manevrus etc. Kaip iš tikro yra, kiek yra pažangūs Vakarų gynyba, kas daroma realiai bolševikų grėsmei atremti? Tai vis klausimai, kurie rūpi ne tik tremtiniams, bet vokiečiams su kitais Vak. Europos gyventojais, bijančiais bolševikinės invazijos. Šiuo metu, kaip pažymi vokiečių spauda, **eina kova dėl Europos ateities. Tai likiminis klausimas.** Jei patys europiečiai nenorės gintis, tai ir amerikiečiai negalės jų kaip reikiant nuo invazijos iš Rytų apsaugoti. NATO gynybinis pajėgumas nuolat auga ir tvirtėja. Tai gali geriausiai įsitikinti ir patys gyventojai Pfalzo (Vokietijoje) krašte, kur iš žemės dygsta aerodromai, kareivinės, stovyklos, pratimų aikštės. Visa Vak. Europa suskirstyta į 2 pagrindines sritis: Base Section, esančią vakaruose Prancūzijoje prie Bordeaux ir La Rochelle, ir Advance Section, apimančią Paryžių, Liuksemburgą su Metz, Kaiserslauternu ir kt. vietomis. Yra ir trečioji bagelbinė linija, einanti iš Livorno Italijoje per Austriją į Muencheną. Prancūzija sudaro tik vieną etapą visoje gynybos sistemoje. **Pati sistema yra tiesiog milžiniška ir apima visa eilę įtvirtinimo taškų, aviacijos bazių, šaudmenų, pakaitos dalių ir maisto sandėlių.** Ji yra subordinuota SHAPE, vyr. NATO pajėgų Europoje vadovybei (SHAPE yra santrupa iš Supreme Headquarters Allied Powers in Europe). Jai nuo 1952 m. birželio mėn. 1 d. vadovauja gen. Ridgway. Jos teritorija siekia nuo Nord Capo iki Viduržemio jūros ir yra sritiškai padalinta į 3 ruožus: Šiaurės Europa, vidurio ir pietų Europa. Pats NATO koalicionės armijos aparatas ir jo struktūra yra palyginti gana komplikuoti. Vyriausioji SHAPE būstinė yra prie Rocquencourt, netoli Versalio. Iš čia vydomos gen. Ridgway ir jo generalinio štabo šefo Gruentherio direktyvos. Atlanto pajėgų generalinį štabą sudaro 12 tautų pajėgų apie 400 karininkų, tarp kurių nėra tik portugalų ir Islandijos atstovų. Dar prie Eisenhowerio buvo įkurta NATO gynybos akademija, turinti paruošti vadus įvairiems komplikuotiems uždaviniais įvykdyti. Fontainebleau miške, 50 km. į pietus nuo Paryžiaus, yra įsikūrusi vyr. Centro Europos žemyno, oro ir jūros pajėgų būstinė su marš. Jūno, gen. Norstadu ir adm. Jaujardu. Kol kas vyriausiąją vadovybę visoje Europoje į savo rankas yra suėmęs gen. Ridgway, bet netrukus dalį

savo pareigų jis perleis marš. Jūnui. Kai Santarvininkai 1945 m. baigė Europoje karą, tai niekas negalvojo apie naują priešą, ir kiekviena šalis savo vyr. būstines kūrėsi ten, kur jų kariams atrodė patogiau. Prancūzai pasirinko Baden-Badeną, amerikiečiai — romantiką Heidelbergą etc. Bet paskui prasidėjo šaltasis karas. Tada britai Rhoeno armijos vyr. būstinę įkūrė Moench-Gladbach, amerikiečiai įsitaisė netoli Paryžiaus, o aviacijos daliniai buvo permiesti į aerodromus į vakarus nuo Rhoeno. Toks elgimasis taktiškai teisingas. Kai pasirodė, kad amerikiečiams teikimą iš Bremeno 300 km. į pietus siūsti lygia greta su Sovietų zonos linija nėra protinga, nes kiekvienu momentu tokią liniją atkirsti yra labai lengva, visi tiekimo keliai 1950 m. pabaigoje buvo iš naujo pertvarkyti. **Dabar svarbiausioji teikimo bazė yra įkurta Prancūzijoje prie Atlanto pakraščiu, kur į Bordeaux ir La Pallice uostus prie La Rochelle visą laiką atplaukia ir iškraunami amerikiečių laivai.** Aplink Bordeaux miestą įtaisytos didžiulės medžiagų bazės: St. Sulpice iškraunamas benzinas lėktuvams ir sunkvežimiams, St. Jean d'Angely — radijams, siūstuvams ir kt. Fonteniet vietovėje surikiuoti tūkstai įvairiausių rūšių važmenų, o Rochfort ir Perigueux vietovės stūkso tiesiog kalnai konservų dėžučių ir kramtomos gumos. 100 km. į pietus nuo Bordeaux yra įtaisyta milžiniška karo šaudmenų Captieux sandėlis, kur požeminiuose bunkeriuose arba šiaip palapinėse sukrauti tūkstai įvairiausių rūšių granatų, lėktuvų bombų, napalo sviedinių ir raketų. Prirėkus reikalingos medžiagos ir gėrybės pasiunčiamos per Prancūziją į priešakinį ruožą. Prie Kaiserslauterno yra tiesiog iš žemių išdygęs istisas kareivinių miestai, galįs sutalpinti 20.000 vyrų. Šitai teikimo sistemat vadovauja iš savo vyr. būstinės Orleano mieste gen. Youngas. Orleans guli pusiaukelėje tarp pagrindinio ruožo ir priešakinio. Čia susisiekimas toks gyvas, jog prancūzai buvo priversti Bordeaux-Metzo ruožo pastatyti net trečią geležinkelio bėgių liniją. Pietų Vokietijoje ir Austrijoje stovinties amerikiečių daliniais visas teikimas, pristatomas iš italų Livorno uosto per Brennerį ir Semmeringą. Tačiau šioji teikimo organizacija sudaro tik dalį visos NATO vad. Infra-struktūros. Įvairios jos viena su kita surištos radijo siūstuvų ir telefono tinklų, o oro erdvę seka visa eilė radarų stočių. Aviacijai yra pas-

tatyti 24 aerodromai su betonu išgrįstų lėktuvams pakilti keliu 2,5 iki 3 km. ilgio. Prancūzijos širdyje, Chateauroux mieste, yra įtaisytos didžiausios europoje lėktuvų dirbtuvės. Visą tą organizaciją amerikiečiai yra sukūrę savo energija tikrai per pastaruosius 2 metus, susidariusių išlaidų net 4/5 apmokėdami iš savo kišenės. Sveicarijoje, Berno mieste, P. Haupto leidykloje išleisto Fredo Simsono knygoje "Mes giname Europą", aprašoma, ką autorius pats savo akimis matė lankydamas NATO būstinę Prancūzijoje. Joje pažymima, kad apie 20.000 amerikiečių karių turi gyventi prancūzų žemėje. Ko amerikiečiai nori prancūzų išmokyti, tai pirmoje eilėje amerikietinio darbo tempo. Amerikiečių kariai pripažįsta, kad prancūzai nesugeba taip kietai dirbti, kaip vokiečiai. Ir visa aplinka Vokietijoje yra amerikiečiams kur kas geresnė negu Prancūzijoje. Tuo tarpu kai kur prancūzai mėgina apyvartos mokesčių apdėti net amerikiečių pinigais apmokamus ir jų teikiamas NATO karinėms pajėgoms gėrybes...

PABALTIO UŽGROBIMĄ SUPROJEKTAVO MALENKOVAS

Vokiečių spauda pažymi, kad niekas tiek nekenčia Vakarų, kaip Malenkovas. Jis, kaip Stalino sekretorius, nuo 1947 m. praktiškai valdė visą komunistų partiją. Buvusį vid. reik. min. Kruglovą ir saug. min. Merkurovą Malenkovas pasinėmė savo asmens apsaugai. Likvidavimo specialistai su Ivanu Serovu toliau valdo spec. dalinius ir operacines grupes kurios priklausė tiesiai Kremliaus ir turį įsakymą tuoj pat užgnaužti kiekvieną kieno nors mėginimą pasigelžti valdžią. Serovas šią dieną vadovauja asmeninei apsaugai. Vokiečių spaudoje taip pat atsakoma į klausimą, kas faktiškai suprojektavo Pabaltijo užgrobigimą. Tai padarė ne Molotovas, kuris pasirašė su Ribbentropu žinomąjį paktą, bet — Malenkovas, tuometinis Stalino asmeninis sekretorius. Faktiškai tai paties Malenkovo įsakymu buvo pradėtas Korėjos karas. Jis įvedė Europoj taip pat geležinę uždangą, jis su "gydytojų sąmokslu" atidengimu pradėjo faktiškąjį žydų persekiojimą anapus geležinės uždangos.

Jo dešinioji ranka vykdamas Pabaltijo valstybių "valymus" ir trėmimus buvo "garsusis" Serovas.

Tai buvo, bolševikų terminu tariant, "taikus Pabaltijo kraštų užėmimas" užtikrinimas juose sovietinio saugumo "visomis galimomis priemonėmis". Dar daugiau, kaip iš tų aprašymų paaiški, Lietuvoje ir kitur provokacinius sabotažo aktus pagal iš anksto sudarytą planą, kad bolševikai turėtų bent išprovokuotą šokių tokių pagrindą juos apkaltinti, prieš Sovietų igulas įvykdė pats Pabaltijo krašto kom. partijos nariai. Serovas 1940 m. savo "vyr. būstinė" buvo įsteigęs Rygoje. Pats Malenkovas buvo atskridęs į Rygą davinėti reikalingų instrukcijų ir suėmimų bei išvežimų paspartinti.

Būdinga, jog ne vienas užs. spaudos organas pripažįsta, kad, Sovietams pradėjus rodyti tariamų nuolaidų ir noro švelniau šnektis, padėtis darosi pavojingesnė negu dėl atvirų Sovietų grasinimų, nes tuo būdu Sovietai nori savo propagandinius pasiūlymus užmigdyti laisvojo pasaulio budrumą. Tai jiems patiems reikalinga, kad per tą laiką galėtų konsoliduotis viduje ir sustiprėti. Taigi pasikeitė tik Sovietų taktika, bet ne tikslai. Todėl Sovietų klausimo specialistai ir net toks prancūzų socialistų organas "Populaire" kviečia visus laisvę mylinčius budėti dar daugiau negu iki šiol.

LIETUVAITĖ PIRMAJA

"Good Neighbour Newsletter", Adelaide, paskelbė, kad Rūta Kurlinkaitė, lietuvaitė, kuri į Australiją atvyko viduryje 1950 metų nekokėdama nė žodžio angliskai, labai gerai išlaikė šėių dalykų viduriniuosius egzaminus. Ta proga pastebima, kad ji "namuose padeda savo sergančiai motinai, veda skemdienio anglų kalbos klasę, atotogų metu dirba kad pagelbėtų šeimai finansiskai ir dar padeda statyti savo namą". Ji numato studijuoti mediciną.

MEŠKERIOJA LAIKA

Žinomas anglų savaitraštis "The Economist", nagrinėdamas Sovietų tūklo kompaniją, teisingai pažymi, kad nėra jokių įrodymų, jog Sovietų Rusija tikrai iš esmės pakeitėsi savo politinius siekimus. Pagrindiniai Sovietų Rusijos siekimai lieka tie patys — komunizmo išplėtimas visame pasaulyje. Malenkovas "perka laiką", kuris jam reikalingas susitvarkyti viduje, nes Staliniui mirus Sovietų vadų tarpe pastebimas trėmimas.

PAVERGTOJE TEVYNEJE

Nors bolševikai viską stengiasi suvalstybinti, bet kai kas ir jiems pasidaro nebeatogu. Pav., miestuose ir miesteliuose dalis gyventojų turi mažyčius namelius, kurie neįeina į suvalstybinio projekto, bet yra apdėti labai dideliais mokesčiais. Prie kiekvieno tokio namelio yra nedidelis daržovės sodinčių sklypas su keliais vaismedžiais. Už kiekvieną tokį vaismedį reikia kasmet mokėti 50 rublių specialių mokesčių. Neatsižvelgiamas ir tai, jei kuris medis mažai vaisių duoda. Todėl vaismedžiai ima nykti — senieji nupjunami ir sunaudojami kurui, o jaunų nesodinama.

Lietuvoje vaisių trūkumas yra toks didelis, kad apie juos kalbama lyg apie pasakiškus skanėstus, kuriuos pirkti ir valgyti gali tik komisarai. Be to, nuo tebeasamų vaismedžių vaikėzai dar neprinokusius vaisius nudrasko su šakomis. O jei tokius "vaisių mėgėjus" pavyksta pagauti ir pristatyti milicijon, tai galima tikėtis būti apsauktu fašistu ir ištremtu Sibiran, nes kaip tik tokie vagiškai be išimties priklauso komjunistinio organizacijai.

Milicija ir enkavedistai naudojami si proga, neva įieškodami partizanų, dienomis ir naktimis daro kratas pas žmones miestuose ir kaimuose. Tokių

kratų metu visi namiškiai suvaromi į atskirą patalpą, o "draugai" čiumpa, kas tik po ranka pakliuva. Po tokių "vizitų" žmonėm belpaieka nebent tik koks trupinėlis duonos.

Keli asmenys mėgino dėl to skystis-Kaune ir parašė kelis straipsnius spaudoje. Tokiais atvejais atvyksta komjunistai, reikalauja "išstieja" ir, kaip nepagrįstus, skundus atmeta. Gi kas išrinka tuos, kurie bandė "teisybės įieškoti", netenka nei aiškinti. Jie apkaltinami liaudies priešais ir nueina tais pačiais keliais Sibiran, kaip jau milijonai kitų yruėjų.

Kartą vieno miestelio turgavietėje buvo suguldyti keturi nušauti partizanai. Prie jų buvo pastatyti milicinkai, kurie klausinėjo žmonių, ar kas nušautųjų neatpažįsta. Tačiau niekas nenorėjo pasisakyti atpažįstas, nes tai buvo pavojinga — tuos žmones tardydavo ir dažnai įtardavo bendradarbiavus su partizanais. Matydami, kad suaugusiųjų nepavyks pagauti, milicinkai griebsi gudrybės, stengiamiesi, kad prienušautųjų prieitų maži vaikai. Jie viliojo juos saldumais ir, užkalbindami, stengėsi išgauti iš vaikų žinių apie nušautuosius. Lietuviai tėvai, kiek galėdami, saugoja vaikus nuo tokių "pasi-kalbėjimų" su milicinkais.

"Rojus" Cekoslovakijoje

Visiems žinoma, kad Sovietų Sąjungoje aukštųjų pareigūnų vietos labai pavojingos. Net nuoširdžiausiems komunistams sunku susėkti visus partijos linijų posukius, o jei nors kiek nuo jų nukrypo — dingsta iš gyvenimo. Kartais iš gyvenimo dingsta žmonės vien tik dėl... populiarumo arba už kitų klaidas.

Ne kitaip vyksta ir Satelitų kraštuose. 1948 m. vasario mėn. 20 d. buvo sudarytas pirmas Cekoslovakijos komunistinis ministrų kabinetas iš 24 asmenų. Iš jų iki šiam laikui yra 5 mirę; 1 manoma kalėjime, 3 dingę be žinios ir kiti atsidūrę šiaip geležinės uždangos. Atrodo daug, tačiau, tas pat pastebima visuose satelitų kraštuose.

R. B. Lockhartas, buvęs Maskvoje Cekoslovakijos komunistinio perversmo metu, sako, jog yra rimto pagrindo manyti, kad nei vienas Cekoslovakų komunistas nėra saugus. Čekai Kremliuje pasitikėjimo neturi. Dauguma jų, kurie nors kiek bandė orientuotis į Vakarų, yra kalėjime arba pabėgę. Seni Cekoslovakijos komunistai, kurie dar yra atsakingose pareigose, vienas pasakui kitą iš jų atleidžiami ir pakeičiami Maskvoje treniruotais komunistais.

Šita teorija patvirtina šis įvykis. Paėmus Gotvaldų prezidento vietą, jis savo intymų draugą, seną išbandytą komunistą Vlaclovą Naseką paskyrė saugumo policijos viršininku. Nasekas buvo kaip ir Gotvaldo pavaduotojas, tačiau Gotvaldai mirus jis prezidentu nebuvo paskirtas. Spėjama, kad jis nepaskirtas dėl galimų vakariečiams palankių nuotaikų, nes jis vienus metus gyvenęs Anglijoje.

Oficialioji Cekoslovakijos politika vedama obalsiu "Amžinai su Sovietų Sąjunga". Iš esamų nuotaikų atrodo, kad Čekų komunistai, kada nors turėję ryšių su Vakarais, tos "amžinybės" kratosi. Spėjama, kad net Gotvaldas nebuvo tos amžinybės šalininkas ir todėl miręs. Įdomu, kad B. Lockhartas maždaug mėnesį prieš Gotvaldo mirtį rašė: "Gotvaldo ateitis labai nesaugi".

Visuotinas nepasitenkinimas Cekoslovakijoje jaučiamas dėl įjungimo ekonominio gyvenimo į Sovietų Sąjungą. Kadangi Sov. Sąjungai svarbu išnaudoti sunkiąją pramonę, kuri prieš karą buvo plačiai išvystyta, tai rusai pagal savo paruoštus planus dar labiau ją išplėtė, nuo ko nukentėjo lengvoji pramonė ir net žemės ūkis. Dauguma darbininkų buvo atitraukta iš lengvosios pramonės ir žemės ūkio į sunkiąją pramonę ir dėl to pasireiškė stoka maisto produktų ir pirmojo reikalingumo prekių. Darbininkų atlyginimas žemas lyginant jį su kainomis, o darbininkai dėl savo gerbūvio kovoti neturi galimybes.

Darbininkai, neturėdami legalios kovos būdo, atsakė lėtu darbo tempu. Čekų komunistai, nors ir gana žiaurus pachoje pradžioje nepanaudojo S. S. išmėgintų metodų kovoje su tuo "sabotažu" ir dėl to produkcija stipriai atsiliko nuo plano. Užalermavo Krenlius. To pasekoje buvo pašalintas sunkiosios pramonės ministras, daugybė pareigūnų, o darbininkai taip suvaržė, kad jis buvo priverstas dirbti 30-40% daugiau.

Nežiūrint, kad Cekoslovakijos produkcija didelė, vidaus rinka yra tuščia. Visa pramonės produkcija skirstoma pagal Maskvos direktyvas. Stebėtojų

nuomone, 80% visų gaminių išvežama į Sovietų Sąjungą arba satelitinius kraštus. Vidaus rinkai lieka tik smulkios atmatos, o eksportuoti į Vakarų galima tik Maskvos "ekspertams" sutikus, ir tai tik mainais už prekes, kurių komunistiniai kraštai negali pateikti, — daugumoje maisto produktus.

Esant maisto ir pirmojo reikalingumo prekių trūkumui, baimės dėl laisvės ir gyvybės, vis didėsnis ir didėsnis kiekis gyventojų bando sprukti į Vakarų. Komunistinis režimas, nesugebėdamas susitvarkyti su darbo jėga, sunkesnėse darbo šakose įvedė, pagali Sovietų Sąjungos pavyzdį, darbo stovyklas. Dabartiniu laiku Cekoslovakijoje yra 175 darbo stovyklos su apie 300.000 vergus. Spėjama, kad per pastaruosius penkis metus išsiūsta į S. S. apie 50.000 žmonių. Ten siunčiama daugiausia bėgliai per sieną ir tie, kurie "gali" pabėgti.

Kada pasibaigus karui Benešas ėmė valdyti Cekoslovakiją, gyventojų masės svajavo apie komunistinį rojų ir 1948 m. paėmus komunistams valdžią, visi šaukė: "dabar tai visiems bus gerai".

Šiandiena, nors oficialioji spauda Benešą, Tomą ir Joną Masarykus vadina tautos išvadikais ir darbo žmonių skriaudėjais, eilinis gyventojas jų valdymo laikotarpiu mini kaip medum tekėjusių upių gadynę.

C.

PROF. K. PAKŠTAS, VĖL IŠRINKTAS VIDURIO EUROPOS FEDERACIJOS KLUBO PIRMININKU.

lankėsi Vašingtone ir Valst. Departamente matėsi su kai kuriais jo pareigūnais, kur šnekėjosi Vidurio Europos federacijos klausimais. Vidurio Europos federacijai klubai veikia Pitsburge ir Čikagoje. Jie nori, kad Vid. Europos federacija, pradėdama nuo Nemuno žiočių ir Dunojaus, su laiku išsiplėstų į visos Europos federaciją. Pageidaujama, kad Vidurio Europa pirma susijungtų ir sudarytų federacinį organą, kuris planuotų išlaisvinimo kovą.

Centro Europos Komiteto susirinkime buvo apsvarstytas ir priimtas memorandumo projektas, kuris bus įteiktas prez. Eisenhoweriui. Šio komiteto pirmininkas yra buv. vengrų premjeras F. Nagy. Posėdyje, be to, dalyvavo iš lenkų Mikolaičikas ir Popiel, bulgarų Dimitrovas, Cekoslovakų Osusky ir kt. Tikimasi, kad su JAV prezidentu pavyks užmegsti dar artimesnį ryšį, o JAV atstovų rūmai ir senatas artimiausiu laiku nustatys svabausias gaires, kokios JAV laikysis politikos bekovodamos už pavergtųjų tautų išlaisvinimą.

Reikalaukite mūsų nemokamų katalogų, anglų arba vokiečių kalbose, sanitarinėms ir tualetų prekėms. Mes parduodame urmo kainomis!

THE M.O.S. Company

Box 1039-J, G. P. O., Adelaide.

PRENUMERUOKITE "AUSTRALIJOS LIETUVI"

KAIP MASKVA APIPLĖŠĖ...

(Tąsa iš 2 psl.)

440 tūkst. naujų suomių (apie 11 proc. visų Suomijos gyventojų) turėjo apsigyventi kur nors kitur — išsikelti iš sovietų užgrobtos teritorijos.

Buvo prisimenama, kad po I-mojo Didžiojo Karo Vokietija sukniubo besisistengdama sumokėti karo reparacijas, kurios buvo lygios pusantro procento jos valstybinių pajamų. O Suomija mokėjo reparacijas, kurios buvo kone 5 proc. jos visų valstybinių pajamų. Daugelis žmonių pačioje Suomijoje ir užsieniuose buvo įsitikinę, kad Suomija nepajėgs išmokėti reparacijų. Tačiau suomiai į reparacijų mokėjimą atsižvelgė ir vertino tai, lyg kad jie būtų vedę karą. Jie jautė, kad jų laisvė ir nepriklausomybė yra padėta ant svarstyklių; jei jie nesugebės atiduoti sovietams numatytų prekių reparacijų sąskaiton, jie buvo užtikrinti, kad tada Sovietų Rusija okupuos jų kraštą.

Finansuoti reparacijas buvo uždėta nuo 10 ligi 20 proc. pagrindinių mokesčių ir valstybiniai pajamų mokesčiai buvo pakelti dar augščiau už tuos, kuriuos dabar moka Jungt. Amerikos Valstybėse. Suomijos miestai apdėjo pajamų mokesčiais nuo 10 proc. ligi 20 proc. kiekvieną gyventoją ir 20 proc. pardavimo mokesčių buvo uždėta faktinai ant visų vartotojų prekių. Bendrovių — korporacijų mokesčiai pramonėje buvo pakelti ligi 60 proc. visų gaunamų pajamų.

Sunkus darbas ir nepaprasta vergmė padėjo suomiams išbristi savo sąskaitas ir bėdą. Suomijos pramonės produkcija pasiekė savo prieškarinio lygio 1946 mt., o per sekančius trejus metus pakilo perviršdami prieškarinį lygį net 40 proc. 1952 mt. Suomijos pramonės produkcija viršijo prieškarinę net 71 proc. Labai daug suomiams pagelbėjo klestinti pasaulinė rinka medžiui, popieriui ir popiermalkėms — pagrindiniams jų eksporto produktams. Pradėjus Korėjos karui, nežiūrint nepaprastai pakilusių kainų, Suomija turėjo tokią didelį pareikalavimą, kad lengvai galėjo parduoti tiek medžio ir popierio,

kiek tikslai sugebėdavo kraštas pagaminti. Dalykai, kuriuos Suomija turėjo pirkti užsienyje, pabrango tai pat, tačiau mažiau kaip per pusę negu jų eksportuojamos prekės. Šios palankios aplinkybės davė suomiams pelningiausių jų istorijoje 1951 metus, kuriuos jie užbaigė su 135 milijonų dolerių eksporto pliusu. Šiek tiek keistoka dėl pelno, kurį suomiai turėjo prasidėjus karui Korėjoje, kurį laikada suomių vadina "atvirkščios reparacijos".

Komunistai, pradėdami karą Korėjoje, pagelbėjo Suomijai laike vienerių metų padaryti reparacijų mokėjimus daugiau kaip už dvejus metus.

Po, to, suomiai gerokai sumažino pajamų mokesčius ir buvę anksčiau įvesti 20 proc. pardavimų mokesčių nuo daugelio prekių buvo nuimti.

Gyvenimo standartas dabar Suomijoje stovi dešimčia procentų augščiau už prieškarinį.

Nežiūrint to, šiandien Suomija yra tokioje padėtyje, kurioje jos gerbūvis mažiausiai keletą sekančių metų priklausys nuo prekybos su Sovietų Rusija ir kitais kraštais anapus "geležinės uždangos". Suomijos metalo, elektros reikmenų ir laivų statymo pramonė yra brangiai kaštuojanti, kuri negalėsi konkuruoti užsienyje su Vakarais! Be to, daugelis suomių gaminamų prekių yra tokio pavyzdžio, kuris atitinka sovietų, o ne Vakarų reikalavimus. Dabar, kada prekyba pakeitė reparacijas, suomiai lengvai sugebės laimėti nemažiau 20 proc. savo užsieniame biznyje su kraštais, kurie yra už geležinės uždangos.

Zmonės Helsinkyje, gyvendami šiuo metu neblogus laikus, turi gražesnių vilčių dėl ateities, negu kad jie turėjo prieš dešimtį metų. Daugelis suomių tačiau yra labai abejingi ar kada nors jų šalis išners iš sovietinio šešėlio. Iš kitos pusės jie jaučia, kad jų išsilaikymo, kaip nepriklausomos tautos galimūmams vis gerėjo kiekvienais pokirminiais metais, o jų žygio kelyje nei vienas kilometrinių stulpas nebuvo taip tolimas ir nebuvo taip sunku pasiekti, kaip tas ženklinas jų reparacijų mokėjimo pabaiga.

Sulietuvino: J. Skaržinskas (Nepr., Lietuva)

KATALIKŲ GYVENIMAS

Redaguoja P. Pusdešris

GEGUŽĖS ŽIEDAI

Australijos metų laikai monotoniški ir neįdomūs, kaip i. b. rikio darbas. Jeigu matai nurūdavusias pievas ir prakaituotus veidus — reiškia vasara; jei gamtoje vyrauja žalia spalva, ir iš debesų sruvena lietus — žinok, kad tai Australijos žiema. Jaunoji lietuvių karta tik iš tėvų pasakojimo nežino apie anas vasaras su girgždančiais triauksčiais šieno vežimais, su dobiu tamsiame žalume besiganančiomis juodmargėmis, su poilsiu švelnioje žolėje, pavėsyje, net sapne nesapnuojant gyvates, skorpionus ar raudonkuprius vorus. O žiemos balta tyła! O rudens platybės raziųjų laukuose! O pavasario nuostabus kvėpėjimas! O gegužės žiedai, kuriais pasipuodavo kiekvienas medis, kiekviena žolė, kurie žydėdavo ant bažnyčių altorių, už artojų kepurėlių, ir grėbėjų kasose. Net karvės Sekminių rytą grįždavo namo vainikais apipintais ragais — ir joms užtekdavo gegužės žiedų.

Seklyčioje, virš krikščiatų, senas, neįremitas Marijos paveikslas skęsta žieduose ir vainikuose. Dvieju namų, darbo vaško žvakių mirgančioje šviesoje Marijos ir jos rankose laikomo Kūdikių veidai, atrodo, gyvi ir kartais net pasisuka į vieną, ar kitą pusę ir nusišypsuoja. Už langų vakaro prielaidoje nuometuotos obelys, vakaro vėsa, gėstą saulėleidžiai ir prislopintas varlių kunksėjimas paklūnėsi kūdrose.

Visa šeima, suklaupę nedažytose grindyse, kalba Marijos litaniją. Šeiminkas pro žilstelėjusius ūsus lėtai kosia litanijos žodžius. Jam nereikia maldaknygės — jis ir iš atminties kalbėdamas niekad nesuklysta, nes šia litaniją jis kalba dažnai ardamas, sėdamas, ar kitus darbus dirbdamas. Seklyčios parkeščiūose išsisklaidę visi namiškiai — tiek savi, tiek samdiniai. Nuolat kartojamas "Melskis už mus" visus riša vienon maldon, nors daug kam po dienos darbų akys merkte merkiasi. Pagaliau litanija baigta ir visi snaudulio šešėliai išsisklaido užgiedojusi "Sveika Marija, Motina Dievo", kurios siūbuojanti melodija prasiveržusi pro priegybe sustatytas šienuotas medines klumpes, pro namo sienas, gaudančiomis bangomis sklinda į visas puses virš besirengiančių miegoti kluonų, virš atrajojančių tvartų, pralenda pro patvenkinio gluosnių sargybas ir pievose prie jų prisijungus dar griežles balsui, pakyla aukštyn virš lakštingalų gojų, virš gėstančių vakaro žarų, vis aukštyn, aukštyn.

"Laukus palaimink mūsų šalyje, Gink mus nuo bado, sveika Marija..."

Obelų žiedai tyliai krinta ant takų. Štai vėl artėja gegužės. Kur mes surasime žiedų papuoštą bent Aušros Vartų Marijos paveikslui, prie kurio vakarais kalbėsime litaniją? Taip, kal-

bėsime, nes mes turime daug, oi, daug už ką ir ko melsti. Skurdžioje Australijos gamtoje vietoje žiedų, prasideda rudens lietus, ateina gegužės vėjutas ir šaltas. Tačiau ir rudens fone mes galime susikurti lietuvišką gegužės pavasarį, kuriame skaisčiau už obelį žydės mūsų maldos, mūsų kalbamos litanijos prašymai. Savo maldų vainikais mes ir čia būdami galime apipinti ne tik Aušros Vartų Marijos paveikslą, bet visus arti, toli, ar nežinijoje esančius savo artimuosius, savo rūpėsius, savo namus, savo darbą ir poilsį. Galime gegužės žiedais apipinti visą mūsų kankinę Tėvynę, galime savo į ateitį vedančius takus nubarstyti gegužės sniegu, — kalbėkime gegužės mėnesį Marijos litaniją — melskimės.

BAŽNYČIOS LIETUVOJE

Pagal Vokietijos Kr. V. Inform. sk. turimą dalinai apdorotą sugrįžusių iš Lietuvos vokiečių apklausinėjimo medžiagą, žemiau pateikiamas veikiančių ir uždarytų bažnyčių Lietuvoje susidarys vaizdas. Žinios gautos tik iš savo akimis mačiusių gyvenimą dabartinėje (1950-51 m.) Lietuvoje liudininkų parodymų.

Vilniuje veikė bažnyčia (rodos, šv. Jurgio) Ožėškienės gatvėje. Dar viena bažnyčia veikė prie geležinkelio stoties. Vilniaus katedra ir Aušros Vartų bažnyčia irgi veikė. Dievo Motinos aukštinis paveikslas tebekabojosi ir pamaldos buvo laikomos. Taip pat yra išlikusi ir veikė bažnyčia greta Aušros Vartų, nors pačioje gatvėje buvo daug sugiautų namų.

Kaune veikiančios bažnyčios: Vytauto, Irgulos (kurį laiką jį buvusi uždaryta) šv. Mykolo, šv. Juozapo, Žalajame kalne, mažoji bažnytelė Augštaičių gatvėje, Karmelitų, Aleksote ir Vilijampolėje.

Klaipėdoje karo metu sugriautos beveik visos bažnyčios. Katalikams ir evangelikams bendrai veikė tik viena buvusioji baptistų koplyčia, netoli buvusios katalikų bažnyčios. Klaipėdos kapinėse, naujai prieš karą pastatytoje kapinių koplyčioje, įrengta provoslavų bažnyčia.

Ukmergėje didžioji bažnyčia buvo uždaryta. Ir antroji buvo uždaryta, bet tam tikromis dienomis buvo atidaroama žmonėms lankyti, nors pamaldos joje nebuvo laikomos.

Tauragėje veikia katalikų bažnyčia prie Jūros, metodistų — Prezidento gatvėje ir rusų cerkvė kapinėse. Evangelikų bažnyčia veikia retai — tik vakociams, Rytprūsių pabėgėliams, specialiai prašant milicijos sutikimo.

Sakiuose yra ir veikia tik viena katalikų bažnyčia. Evangelikų bažnyčia paversta šokių sale, o kunigas Gavėnia išvežtas į Sibirą.

Panevėžyje veikia Katedra ir šv.

Petro ir Povilo bažnyčia. Buvęs vienuolynas paverstas Raudonosios armijos namais, o buvusi mokinių bažnyčia klaidėdos gt. — sandėliu.

Teišiuose tik didžioji bažnyčia atidaryta, visos kitos uždarytos.

Varniuose viena bažnyčia atidaryta, kita uždaryta.

Raseiniuose veikia katalikų, rusų ir evangelikų bažnyčios.

Zem. Kalvarijoje bažnyčia ir koplytelė tebestovi.

Truskavos bažnyčia per karą sudegė, bet dabar jau atstatyta.

Silutėje ir Zem. Naumiestyje bažnyčios veikia.

Jėzuc ir Stakliškėse bažnyčios nebuvo uždarytos dėka vietos kunigų pastangų. Komendantūros paraginimu, buvo numatyta remtuoti Stakliškių bažnyčios fasadą ir tvora. Tai buvo 1951 m. — ar remontas įvykdytas, nežinia.

Išlaužo bažnyčia uždaryta, bet vieną kartą į mėnesį leidžiamą atvažiuojančiam kunigui laikyti pamaldas.

Aukštadvarėje geltonoji bažnyčia buvo uždaryta, bet baltoji veikė.

Androniškyje bažnyčia buvo uždaryta, ir kunigas išvežtas. Vėliau kai iš kažkur atvyko kunigas, ją vėl atidarė.

Jurbarkė ir Skirsnemunėje veikė vieno kunigo pamainomis aptarnaujamos, evangelikų bažnyčios.

Be to, bažnyčios veikė dar šiose vietovėse:

Ankščiūose, Baltrimonyse, Bartinkuose, Batakiuose, Bauske, Birštone, Butrimonyse, Eržvilke, Garliavoje, Gelgaidiškyje, Gelvonyse, Jonavoje, Jurbarkė, Kasiadoryse, Kelmėje, Krosnoje, Kukliuose, Kuliuose, Kuršėnuose, Kurtuvėnuose, Lapiškiuose, Maišiogaloje, Mosėdyje, Muniškiuose, Nemaniniuose, Pagramantėje, Pajėliuose, Pajūryje, Plungėje, Praveniškiuose, Prienuose, Puniuje, Raudondvarėje, Rietave, Simne, Sintautuose, Skuode, Stankuose, Tytuvėnuose, Utenoje, Veliuonoje, Vidiškiuose, Vievyje, Vilkiškoje, Zagarėje, Zarėnuose, Žašliuose, Žiezmaruose.

IKE MALDA

Dabartinis Jungtinių Amerikos Valstybių prezidentas, nors ir ne katalikas, bet yra religingas žmogus. Jo mėgstamiausia maldą yra, kurią karo lauke jis girdėjo kalbant vieną batalijono vadą savo kariams. Eisenhoweris ją nusirašė. Ji yra tokia:

Visagalis Dieve! Mes turime uždavinį, kurį bevykdydami ne visi grįšime. Mes einame klusniai į šį pavojingą žygį, nes mes tikime, kad žmogiškosios vertės ir žmogiškojo teisingumo supratimui, kurį prieš visą pasaulį išaukštino Tavo Sūnus ir kurį taip pat gerbia mūsų mylimojo krašto vyriausybė, greisia pavojus būti pašalintam iš šios žemės. Mes esame pasiryžę aukotis už savo šalį ir Dievą. Mes nemaldaujam kiekvienas sau laimingai ir saugiai sugrįžti. Mes maldaujame tik to, kad Tu mums pagelbėtum atlikti mūsų pareigą ir kad nei vienas neapleistume kovoję savo draugo. O už vis maldaujame, sustiprink mūsų įsitikinimą, kad kovojame už teisingą ir teisėtą reikalą. Kad galėtume pakelti visus bausimus ir, jeigu reikės, ateiti pas Tave su nužemintu pasididžiavimu, kad buvome geri kariai, su tikėjimu, kad mus sutiks Tavo begalinė malonė. Amen.

"Darbininkas"

Redaguoja Sambūrio "Šviesa" Australijos Regionalinė Valdyba

GYDUNAS — FILOSOFAS

Kai laisvajame pasaulyje lietuvių su pakilia nuotaika rengėsi paminėti Vydūno 85 m. sukaktį, staiga pasiekė liūdna žinia, kad š. m. vasario 20 d. Detmole, Vokietijoje, jis mirė. Ši žinia mums yra juo skaudesnė, kad su Vydūno mirtimi mes netekome vienos iš šviesiausių ir kilniausių asmenybių, kuri per 85 metus tarsi negestantis idealizmo žibintas švietė visai lietuvių tautai. Užtenka tik prisiminti, kad ypač paskutiniu laiku jis buvo beveik kiekvienos lietuviškos organizacijos jei ne aktyvus, tai bent garbės narys, ir ypatingai buvo populiarus ir mėgiamas lietuviškojo jaunimo. Šitas faktas kaip tik liudija, kad Vydūniškasis idealizmas rado gyvo atgarsio kiekvieno lietuvių širdyje, ir kad jo skeleitos tauraus žmogiškumo ir dvasinio pakilimo idėjos sutapo su mūsų siekimais ir aspiracijom.

Savo asketišku gyvenimu ir savo kilnia aristokratiška laikysena Vydūnas primygtinai pabrėžė, kad žmogus gali pasiekti ano dieviškojo pragiedrėjimo, kas sudaro žmogiškojo būvimio šioje tikrovėje prasmę. Pagal Vydūną žmogaus galutinis tikslas ir prasmė — sutapti arba susilieti su dievybe. Į jį žmogus eina doros ir tikėjimo keliu, vadovaudamasis išmintimi. Tačiau jeigu jis miršta šio tikslo nepasiekęs, jis gali iš naujo atgimti aukštesne ar žemesne būtybe, kol pagaliau žmogus galutinai sutaps su dievybe. Šitokia pažiūra, be abejo, galėjo susidaryti tik po to, kai Vydūnas susipažino su senovės indų religija ir filosofija. Tačiau vargu ar Vydūno tikėjimą būtų galima sutapinti su kokia nors konkrečia religija. Jis iš visų atrenka gerąsias ir kilniausias savybes ir pripažįsta, kad kiekviena iš jų yra gerat; jeigu tai veda į dievybę. "Apjaki, Dievs vis tas pats! Vistiek, kokias vardais jį šauktum!" — bara Mantvydas prabodę šešėliai, kuris tariasi tikis į tikrąjį Dievą ir bendrauja talkininkaudamas Lietuvos priešams. Vydūno supratimu žmogaus kelyje į tobulėjimą lemėnčios reikšmės turi tauta. Tik per tautą žmogus gali pasiekti sąmonės sušvitėjimo, savęs pažinimo.

"TĖVIŠKĖLĖ"

Tai "Dirvos" leidžiamas mėnesinis laikraštėlis vaikams, nuo p. m. gruodžio mėnesio pradėjęs eiti žurnalo pavidale, gi iki to laiko ejęs kaip atskiras "Dirvos" priedas.

"Tėviškėlė" redaguoja Vladas Vijeikis. Tuo būdu, šalia "Eglutės", turime ir antrą laikraštėlį vaikams. "Tėviškėlė" redaguojama gyvai ir įdomiai, kiekviena numerį pateikdama daug vaikučiams įdomių dalykėlių: pasakų, eilėraščių, uždavinių. Ypatingai tektų pastebėti, kad "Tėviškėlė" deda tokią medžiagą, kuri turi ryšio su mūsų Tėvyne.

"Tėviškėlės" kaina metams 3 dol. (£1.7.0). Adresas: "Tėviškėlė", 2313 W. 91 St., Chicago 20, Ill., USA.

"LIETUVIŲ DIENŲ"

Vasario numeris puošnus savo iliustracijomis ir įdomus straipsniais. Iš viso telpa apie 40 didelių, puošnių ir aktualių nuotraukų iš viso pasaulio lietuvių gyvenimo. Specialiai "LD" duoda pasikalbėjimą VLIK VT pirm. K. Žalkauskas Lietuvos vadavimo ir lietuviybės išlaikymo klausimais. Rašo: prof. M. Biržiška, adv. Charles P. Kal. J. Cicėnas, K. Grigaitytė — Graudusienė, K. Bradūnas ir kiti. Įdomus ir angliškais skyrius. Parašai po visomis nuotraukomis duodami abiem kalbomis. Prisiuntus savo adresą, vienas egz. siunčiamas susipažinimui nemokamai. Rašyti: "Lietuvių Dienos", 9204 S. Broadway, Los Angeles 3, Calif. USA.

V. Kazokas.

Prosper Mėrimė.

Mateo Falcone

(Tąsa)

— O, aš dar neesu toks didelis kaip tu, mano pusbroli, — paprastai atsakė vaikas.

— Tu greitai būsi toks. Tačiau sakyk, ar matei kur yra tas vyras?

— Ar aš mačiau svetimą vyrą?

— Taip, vyrą su smailia juoda aksomo kepure ir geltonai ir raudonai išsiuvinėta liemene.

— Vyrą su smailia juoda aksomo kepure ir geltonai ir raudonai išsiuvinėta liemene?

— Taip. Atsakyk greitai ir nekartok mano klausimų!

— Šį rytą kunigas praėjo pro čia ant savo arklio. Jis klausė, kaip sekasi tėtėi ir aš jam atsakiau...

— Tu esi gudrus, mažas niekadėju! Pasakyk greitai, kuriuo keliu nuėjo Gianetto. Mes ieškome jo ir aš esu tikras, kad jis praėjo pro čia.

— Kas žino?

— Kas žino? Aš žinau, kad tu matei jį.

— Ar gali kas nors miegodamas matyti praeivius?

— Tu nemiegojai, niekše — šūviai tave prizadino.

— Nejaugi, pusbroli, tu tiki, kad jūsu šautuvai daro tiek daug triukšmo? Mano tėvo karabinas yra daug geresnis.

— Tegu tave velnias pagriebia! Aš esu tikras, kad tu matei Gianetto. Galimas dalykas, kad tu esi jį paslėpęs. Kareiviai, įeikite į namus ir pasižiūrėkite, ar jis ten yra. To berno koja yra sužeista ir jis puikiai žinojo, kad šlubuodamas negalės pasiekti maquis laiku. Be to, kruvini pėdsakai baigiasi netoli namų.

— Ką žinai tu tėvas pasakys? — paklausė išsišiepęs Fortunato. — Ką jis pasakys sužinojęs, kad jam nesant svetimi buvo įėję į jo namus?

— Tu šeške, — pasakė adjutantas paimdamas jį už ausies, — ar tu žinai, kad galiu pakeisti tavo balsą? Gal tu kalbėsi skirtingiau, kai aš tau įkresiu dvidešimt.

— Mano tėvas yra Mateo Falcone, — nenustodamas šieptis atsakė Fortunato.

— Biaurybe, tu žinai, kad aš galiu tave nusigabenti į Corte arba Bastia. Aš įmesiu tave sukaustytom kojom į kalėjimą ant šiaudų ir nukirsiu galvą, jeigu nepasakysi, kur yra Gianetto.

Vaikas pradėjo juoktis iš šių grasi-nimų. Jis pakartojė:

— Mano tėvas yra Mateo Falcone.

— Adjutante, — tyliai pratarė vienas kareivių, — su Mateo yra geriau nesipykti.

Gamba aiškiai nežinojo, ką daryti. Jis pakalbėjo pusbalsiu su kareiviais

kurie buvo įėję į namą. Fortunato gi, glostydamas katę, su pasigerėjimu sekė šį sumišimą. Vienas iš kareivių priėjęs prie šieno kupetos durė jon su šautuvo durtuvu, patraukė pečiais ir nuėjo. Fortunato veidas nei nesukrutėjo.

Adjutantas ir kareiviai keikėsi. Jie pradėjo dairytis į lygumas, lyg norėdami grįžti, tačiau jų vadas, įsitikinęs, kad grasinimai nepaveiks Falcone sūnaus, nutarė išbandyti dovanas.

— Mano mažasis pusbroli, — jis pasakė, — tu esi labai išmintingas vyrukas. Tau seksis gyvenime. Tačiau mane tu vedžioji už nosies ir, vėlniai tegul mane pagriebia, aš arešuočiau tave, bet gi nenoriu pyktis su savo pusbroliu Mateo.

— Bah!

— Tačiau kai mano pusbrolis grįš, aš jam papasakosiu ir jis tave prilups kruvina.

— Ką tu sakai!

— Pamatysi. Palauk! — būk geras berniukas ir aš tau duosiu kai ką.

— Pusbroli, leisk man duoti tau patarimą: jeigu tu dar lauksi, tai Gianetto pasieks maquis ir jį ten surasti reikės gudresnio už tave.

Adjutantas išsitraukė iš kišenės sidabrinį laikrodį ir, pamatęs sublizgėjusias Fortunato akis, tarė:

— Ar tu norėtum turėti tokį laikrodį ir vaikščioti Porto-Vecchio gatvėmis pasikabinęs jį ant kaklo? Žmonės klausinėtų tavęs, kiek laiko ir tu išdiziai, kaip gaidys, atsakytumėi: "Pasižiūrė-

kite į mano laikrodį".

— Kai aš užaugsiu, mano dėdė padovanos man laikrodį.

— Taip, bet tavo dėdės berniukas jau turi laikrodį, nors ir ne tokį gerą, kaip šis. Iš kitos pusės, jis yra už tave jaunesnis.

Fortunato, iš šono žvelgdamas į laikrodį, priminė katę, kuriai yra duodamas visas viščiukas. Ji bijo, kad iš jos juokiasi ir nedrįsta, nors ir laizydama si, panaudoti savo nagus.

Atrodė, tačiau, kad adjutantas siūlo savo laikrodį visiškai rimtai. Neišpildomas rankos Fortunato ištare:

—Kodėl tu juokiesi iš manęs?

— Dieve! Aš visiškai nesijuokiu.

Pasakyk, kur yra Gianetto ir šis laikrodis bus tavo. Tegul aš prarandu savo antpečius, jeigu nelaikysiu žodžio — visi šie kareiviai yra liudininkai.

Bekalbėdamas jis priartino laikrodį prie pat išbalusio vaiko veido, kuriame atsispindėjo jo sieloje vykstanti kova. Pagaliau jis ištiesė ranką ir iš pradžių pirštų galais palietė laikrodį, dar truputį ir jis pajuto visą svorį savo delne, nors adjutantas ir laikė už grandinėles. Saulės spinduliuose atrodė, kad laikrodis dega. Pagunda buvo per didelė.

Fortunato pakėlė kairiąją ranką ir per pečius nykščiu parodė šieno kupeton.

Sienas sujudojo ir pasirodė kruvinas vyras su durklu rankoje. Jis bandė atsistoti, tačiau jo koja buvo sustyrusi ir jis pargriuvo. Adjutantas atėmė iš jo durklą.

Gianetto, surištą ir paguldytą ant

žemės, pasuko galvą į priartinantį Fortunato:

— Kalės sūnus! — ištare jis su daugyju paniekos negu apykantos.

Vaikas numetė jam ankščiau gautą pinigą, bet Gianetto visai jį tai nekreipė dėmesio ir su dideliu šaltumu kreipėsi į adjutantą:

— Mano mielas Gamba, aš negaliu eiti. Tu turėsi nunešti mane atgal miestan.

— Kaip tik dabar tu galėtum bėgti greičiau už stirmą, — atsakė Gamba, — tačiau nesirūpink Aš esu taip patenkintas tave pagavęs, kad galėčiau nešti tave mylią ant savo nugaros nejausdamas nuovargio. Mes padarysime tau neštuvus ir sekančiame ūkyje gausime arklus.

Kareiviams bedarant neštuvus ir besirūpinant Gianetto žaizda, ant tako, vedančio iš maquis, staiga pasirodė Mateo su žmona. Moteriškė nešė didžiulį maišą kaštonų, gi Mateo ant pečiu turėjo užsikabinęs vieną šautuvą, o kitą laikė rankose, kadangi tiktai ginkly svoris yra vertas vyro rankų.

Pamatęs kareivius Mateo iš karto pagalvojo, kad jie atėjo suimti jo. Kodėl? Jis, rodos, niekuo neprasisėgė prieš įstatymą ir jau dešimt metų kaip jam neteko šauti į kitą žmogų. Tačiau atsargą gėdos nedaro. "Žmona", kreipėsi jis į Giuseppe, "padėk maišą ant žemės ir būk pasirodęs".

Ji iš karto paklausė paimdama ant

(Tąsa 5 psl.)

Istorinė Lietuva yra karalyste

1. Klausimo iškelimo prasmė

Lietuviai dar nepakankamai žino apie savo tautos ir valstybės praeitį, itin jos senesniųjų laikų gaidynę. Dar neseniai visu rimtumu ir ryškumu kilo krikščionybės įvedimo Lietuvoje klausimas ir, rodos, jau įtikinamai yra nustatyta, kad Lietuva tapo krikščioniškąja tauta ne dėl Jogailos ir Jadvygos vestuvių, bet dėl karaliaus Mindaugo noro būti vakarų krikščioniškųjų valstybių bendruomenės lygiateisiu nariu. Kad Lietuva nuo Mindaugo laikų išsiliko karalyste, tai tuomi dar ne visi lietuviai yra įsitikinę, nes kitiems, kuklumo jausmas neleidžia matyti savo praeities valstybę lygios karališkos vertės su kitomis jos kaimynėmis — karalystėmis. Tikrumoje tai yra istoriniai — teisinė klaida, kuri jau seniai turėjo būti autoringų mūsų istorikų atitaisyta.

Nuo mūsų pačių pareina nustatyti praeities Lietuvai vardas ir tas nustatymas, paremtas istoriniais įrodymais, praveisti visur pasaulio informacijoje, kad išsklaidytų Lietuvos valstybinį aukštumą ir formalinį vertingumą. Jeigu apie kurią nors mažesnę tautą yra daug rašoma, tai tik dėl tos tautos narių pastangų, tai ir mes galime nurodyti pasauliui, kas mes buvome praeityje. Šių sumetimų dėka aš bandau čia kelti viešumai šį klausimą.

2. Valstybės organizacinės formos pavadinimo atsiradimas.

Seimos ir jų genties junginiai pamažu išauga į didesnius susibūrimus ir pasiima pastovią bendruomeniškąją formą. Savo junginio pastovumu ir išaugimo tvirtėjimu į genties branduolį buriasi aplinkiniai susibūrimai (seimos ir gentys) ir tuomi sudaro reikšmingą savostovų teritorinį vienetą, priklausantį atsiradusiai arba pačių pasirinktai vadovybei. Šie savostovai vienetai pradeda reikštis santykiuose su panašiais kitais vienetais arba politinėmis bendruomenėmis ilgainiui vadinamomis valstybėmis. Mažesni savostovų vienetai įgauna kunigaikštijų vardą, o didesni vadinama didžiosiomis kunigaikštystėmis, kurios išėję į santykius su tarptautine bendruomene vakarų pasaulyje gaudavo, dėka jų rimtumo ir pajėgumo, karalysčių vardus.

Lietuva praeityje nebuvo iškart atsiradusi kaip galinga valstybė, ji susidėjo iš kintamų turimų ryšių su jos įvairiomis dalimis, iš jai priklausantių sričių, kaip įvairios slavų kunigaikštystės ir žemės, kurso ir lity gyvenamosios sritys ir kiti politiniai vienetai jos globai pasidavusieji ar pagalbos ieškantieji pas galingus Lietuvos valdovus. Buvo bandomos plačios sričių apjungimo jėgos, kuriamos kunigaikštijų sutartinės, kol ilgainiui galingesniams valdovams tai nusibodo ir paskatino juos padaryti Lietuvą galinga valstybe, kuri visa turėjo priklausyti vieno valdovo. Tuom tarpu žinoma, kad vienas pirmųjų tokių valdovų buvo Mindaugas, kuris išsklėdė Lietuvą į tinkamą padėtį tarptautinėje plotmėje ir neabejotinai nuo jo laikų Lietuva įgavo karalystės vardą, kurio niekad nenustoja. Šis vardas jai pasiliko ligi 1795 metų Lietuvos — Lenkijos valstybės padalinimo.

Yra nesuprantama, kodėl mūsų isto-

rikai laikosi svetimų teorijų ir net kartais Mindaugą vadina didžiuoju kunigaikščiu, nors tokis svetimų istorikų nusistatymas paaiškinamas šališku noru savo tautai duoti pranašumo jos, kad ir galingesniams kaimynai ir to kaimyno nuopelnus istorikai ir žmonijai kaip nors užrašyti savo tautos aktyvan, kaip pav. Žalgirio mūšis, mongolų sulaikymas ir t.t.

Lietuvai suteiktas popiežiaus Inocento IV atitinkamu paskelbimu karalystės vardas niekieno jai nebuvo atimtas istorijos eigoje. Kad ir nebuvo kiti Lietuvos karaliai popiežių palaiminimu vainikuojami arba imperatoriai neuzdėjo jiems ant galvų karaliaus vainikų fizine prasme, bet jie paveldėjo valdymą karalyste ir suprantama patys tuomi jau buvo karaliais, kad ir bažnytinė forma nevainikuotieji. Pats vainikavimas suteikdavo vien moralinį teisių sustiprinimą karaliams.

Teisiniu požiūriu būdavo svarbu krašto valdovui gauti karaliaus titulą iš popiežiaus ir karalystės vardo suteikimas valstybei, o po to jau nebuvo visuotinai reikalaujama, kad karaliaus įpėdiniai turėtų būtina gauti bažnytinį pašventinimą ir vainikavimą, kad vadinantis karaliais. Jau kartą suteiktas karalystės vardas pasilikdavo, jeigu nebūdavo įsakmiai atimamas.

3. Lietuva išlaikė karalystės vardą praeityje.

Istorinių pavyzdžių tik ką pasakytą galime paimti Lenkiją. Lenkijai pabaigoje dešimto amžiaus popiežiaus parodymu buvo suteiktas karalystės vardas ir jos valdovas Boleslovas I buvo vainikuotas karaliumi. Lenkija neilgai buvo tuo metu karalyste, nes iš jos tas vardas buvo atimtas dėl jos karaliaus Boleslovo II (1058 — 1081) kaltės. Kaip iš istorijos yra žinoma, Boleslovas II vedė audringą gyvenimą dėl ko jis daug kartų buvo Krokuvos vyskupo Stanislovo sudraudžiamas ir perspėjamas. Jam to nebojant jis buvo ilgainiui ekskomunikuotas to paties vyskupo Stanislovo dekretu. Boleslovas II kerštaudamas 1079 metais pats nužudė minėtą vyskupą prie jo bažnyčios durų ar riet pačioje bažnyčioje. Toks nedoras elgesys susilaukė baumės: popiežius Grigalius pasmerkė vyskupą žudiką ir atėmė Lenkijai karalystės vardą, kuris jai buvo grąžintas tik 1320 metais Vladislovui I valdant šalį (1309 — 1330). Krokuvos vyskupas Stanislovas vėliau buvo paskelbtas šventuoju ir Lenkijos globėju.

Lietuva Mindaugo valdymo laiku pakelta į karalystės vardą amžių bėgyje šio vardo nebuvo atimta ir jokiu aktu nuo jo neatsisakė. Tuo būdu istorinė Lietuva teisėtai yra karalyste ir toki išbuvo ligi galutinio jos vardo pakeitimo Steigiamojo Seimo priimtąja konstitucija. Patys Lietuvos valdovai vartoję karaliaus titulą, tad svetimųjų chronikinų ir Lietuvai nepalankių istorikų bei lietuvių istorikų, suklaidintų svetimais šaltiniais, Lietuvos vadinimas didžiąja kunigaikštyste ir jos valdovų atitinkamai, nėra vertotinas kalbant apie mūsų valstybės praeitį. Nes vadinimas Lietuvos didžiąja kunigaikštyste daleidžia pačią valstybę buvus žemesnės ir priklausomos rūšies valstybine organizacija palyginamai su tais

jos kaimynais, kurie turėjo savo valstybes ir jas vadino karalystėmis. Laimė, pati Lietuva nevisų yra tituluojama kunigaikštyste. Sakysime, žinomas keliautojas ir ambasadorius Ghillibert de Lannoy, lankydamas Lietuvą ir jos valdovą Vytautą 1413 — 1414 metais, savo kelionės aprašymuose vadina Vytautą Lietuvos, Zemaitijos ir Rusijos karaliumi, o Vilnių laiko jo sostine.

4. Vytauto vainikavimo epizodas.

Mano keliamą mintį patvirtina Vytauto vainikavimo karaliumi istorinis epizodas. Imperatorius Zigmuntas dovanuoja Vytautui karališką vainiką ir jį pasiūteikė ne kaip jam karaliaus vardo suteikimo įrodymą, o vien tik kaip savo asmenišką jam dovaną; Vytautas savaime buvo karaliumi, nes jis valdė karalyste, o jo numatytas vainikavimas tebuvo vien jam, kaip valdovui bažnytinio pašventinimo suteikimas ir išorinis jo tarptautinėje politikoje vaidmės išskėlimas. Nors dėl tam tikrų aplinkybių Vytauto vainikavimas karaliumi neįvyko, bet ši padėtis neatėmė jam turimo karaliaus titulo. Neturi teisinės reikšmės pats faktas, kad Vytautas nesuspėjo vainikuotis karaliumi, nes tarptautinėje praktikoje nebuvo reikalaujama būtina būti vainikuotu, kad vadinantis karaliumi, kadangi pats paimamas valstybės valdymo suteikė jam su tuomi surištas visas teises ir privilegijas, o savo pavaldinių jis ir taip buvo vadinamas karaliumi.

Trumpa išvada seka, kadangi nuo 1251 metų popiežiaus Inocento IV suteikto Lietuvai karalystės vardo ir jos valdovams karaliaus titulo istorijos eigoje nebuvo jokių pakeitimų ligi naujausių laikų, tai praeityje Lietuva buvo karalyste, o jos valdovai buvo karaliai, o kaip jie kartkartėmis save titulavo, tai neturi lemiamos teisinės reikšmės šiu klausimui.

P. V. Raulinaitis

APSKAIČIUOKITE, KIEK AŠ TURIU METŲ?

Vienas prancūzų matematikas savo užrašuose, tarp kitko, mini tokį jį ištikusį nepermalonų nuotykių.

Turėdamas 18 metų, puikiai baigiau matematikos mokslus Paryžiaus universitete ir buvau priskirtas prie matematikos katedros profesūrai ruošti. Tačiau fakultetė taryba nutarė, kad dėl mano labai jauno amžiaus būtų naudinga vienierius ar dvejus metus pabūti mokytoju kurioje nors gimnazijoje. Švietimo ministerija paskyrė mane į tolimo Garonnos departamento miestelį. Kaip paryžietis, nenoromis turėjau su sostine atsiveikinti. Atvykau į tą užkaborio miestelį ir, eidamas į pirmąją pamoką bei žinodamas, kad mokiniai visuomet domisi nauju mokytoju, sugalvoju bandymą patirti, kiek tie provincijos bernėliai galėtų būti išsilavinę.

Įėjęs į klasę, net galvą linktelėjimu nepasveikinęs mokinių, padėjau dienyką ant stalo ir tyčiomis rūšiuoju bei rimtu balsu tariu mokiniams:

—Paimkite sąsuvinius ir rašykite: šito dienyko plotis — tiek ir tiek centimetrų, su tokia tai trupmena; klasės sienų aukštis, nuo lubų iki grindų, 2 su puse metro; laikomo mano rankoje piestuko ilgis — tiek ir tiek ilgio; šiandien rugsėjo 23-čia diena. Iš šitų du-

čio pilnomis akimis žiūrėjo į vaiką, prašeko ramiai bet baisiu balsu:

—Tu pradėsi neblogoi.

—O, tėve, — pravirkto — vaikas, norėdamas puliti ant kelių.

—Šalin nuo manęs! — suriko Mateo. Berniukas sustoję verkdamas per žingsnį nuo tėvo. Prie jo prisitartinio Giuseppe, kuri tik ką pastebėjo laikrodžio grandinėle.

—Kas tau davė tą laikrodį? — paklausė jį griežtai.

—Mano pusbrolis, adjutantas.

Falcone pagriebė laikrodį ir trenkė jį uolėn sudauždamas į tūkstantį gabalielių.

—Žmona, — paklausė jis, — ar tai yra mano vaikas?

—Ką tu sakai, Mateo? Ar tu žinai su kuo kalbi? — paraudusi atsakė Giuseppe.

—Jisai yra pirmasis iš mūsų giminės tapęs išdaviku.

Fortunato pradėjo dar garsiau kukčioti. Falcone užsimetė šautuvą ant peties ir pasisuko eiti į maquis šaukdamas Fortunato su savimi. Berniukas paklausė Giuseppe pagriebė Mateo už rankos ir žiūrėdamas jam į akis, tarsi bandydama išskaityti, kas dedasi jo širdyje, tarė drebančiu balsu:

—Jis yra tavo sūnus.

—Palik mane vieną, — atsakė Mateo.

—Aš esu jo tėvas.

Giuseppe apkabino savo sūnų ir prapliupdama ašaromis nuėjo viena į namą. Ji puolė ant kelių prieš Nekaltosios paveikslą ir pradėjo melstis. Tuo tarpu

Skaitytojų nuomonės

(Tąsa)

Į VII klausimą, Ar žinių iš lietuvių gyvenimo pasaulyje norėtume daugiau ar mažiau, atsakė: daugiau 84,5%, mažiau 13% ir neatsakė 2,5%. Taigi, žinių iš lietuvių gyvenimo pasaulyje duosime ir ateityje apsieiai. Tiesą sakant, visi lietuviai pasaulyje sudaro tartum vieną šeimą ir todėl visiems įdomu, kaip gyvena ir kuriasi broliai ir sesės kituose kontinentuose.

Į VIII klausimą, Ar laikraščio formatą reikėtų išlaikyti dabartinio dydžio, ar sumažinti pusiau (eventualiai padvigubinant puslapių skaičių), atsakė: palikti dabartinį formatą 75,5%, sumažinti 18,5% ir nepasisakė 6%. Tie, kurie pasisakė už dabartinį formatą, motyvavo daugiausia "įspūdinga" dabartine laikraščio išvaizda, "su kuriuo negėda pasirodyti ir prieš svetimtąčius". Antrieji daugiausia motyvavo patogumu rinkti kompleksus. Formato keisti nenumatome, ypač metų viduryje, prieš ką pasisakė ir daug skaitytojų.

Laisvosiose pastabose pasisakė daug skaitytojų labai įvairiai. Necituodami visų pasisakymų (kuriuo nors klausimui jie labai panašūs), nusakysime tik pagrindines mintis.

1. Labai daug skaitytojų pasisakė prieš angliškąjį skyrį. Jų nuomone, tokio skyriaus nereikia, nes visi, kas tik gali skaityti angliškai, perka ir skaito angliškus laikraščius.

Su šia skaitytojų nuomone mes visai sutinkame. Deja, yra mums privalomose taisyklėse paragrafas, kuris sako, kad "Vyriausybė, būdama susirūpinusi kiek galima greičiau asimiliuoti imigrantus, įpareigoja svetimomis kalbomis laikraščius leidėjus mažiausia vieną ketvirtą dalį spausdinti angliškai, jų tarpe ir vedamąjį, jeigu toks laikraščius būna". Taigi, aišku ir neginčytina, "Australijos Lietuvis" leidėjas rašė

menų apskaičiuokite, kiek aš turiu metų.

Ketvirčiui valandos nepraslinkus, einu per klasę ir matau, kad visi mokiniai stropiai užimti: vieni lygtis sudarinėja, kiti net logoritimų lenteles varto. Staiga vienas atsistojęs mokiny sako: aš jau uždavinį išsprendęs.

— Tai kiek gi, klausiu — man metų?

— Jums, p. mokytojau, 22 metai, — atsako jis.

Neiškenčiau nepaklauses to, mano manymu, kvailiuko, kad paaiškintų, kuriuo būdu jis uždavinį išsprendęs: aritmetiniu, ar algebriniu? O berniukas drąsiai man į akis žiūrėdamas, atsako:

—Paš mano tėvus gyvena našlaitis, mano pusbrolis Jokūbas, tačiau niekas namiškių jį vardu nevadina, bet puskvailiu, o jam jau vienuolika metų...

Man kitos išieities nebuvo, kaip pagirti mokinį už retą samojų...

Br. Pašeimeniškis.

"Darb."

NEMOTERIŠKA PROFESIJA

—Kodėl moterys niekad nebūna ugniagesiais?

Ugniagesiai turi apsirengti per 30 sekundžių. Moterys tai nepriimtina.

šiuo reikalų pareikšimą imigracijos departamentui, tačiau, deja, į nurodytus labai rimtus argumentus nebuvo atkreiptas dėmesys, o atsakymas buvo neigiamas ir perspėjantis. Dabar vėl pastangos daromos Laisvųjų Žurnalistų Sąjungos, Imigracijos ministeriui p. Holtui įteiktas pareikšimas dėl anglių skyriaus panaikinimo, tačiau kol kas neturima jokių žinių apie pasėkas.

2. Atsirado keletas skaitytojų, kurie pasisakė prieš dedamus laikraščius skelbimus. Esą, tokių skelbimų jie prisiskaitę pakankamai australiškuose laikraščiuose ir jie visai neįdomūs, ypač, kad kartojasi. Vienas gi padarė net ir labai radikalias išvadas: atsiskakė prenumeruoti "Australijos Lietuvį", kol jame bus dedamos reklamos!

Mes niekad nemanėme, kad dalis mūsų skaitytojų nežino, kokių tikslu dedami skelbimai. Visai sutinkame su tais skaitytojais, kad skelbimai jokios nei literatūrinės, nei politinės vertės neturi, bet užtat turi didelę ūkišką reikšmę ne tik skelbimų davėjams, bet ir pačiam laikraščiu išsilaukinti dabartiniame dydyme. Skaitytojai bus pastebėję, kad dedami mūsų skelbimai labai nedaug teuzima naudojimo ploto, todėl ir nuostolis skaitytojams dėl to mažas.

Turime pabrėžti, kad skaitytojai žino, jog laikraščio prenumerata dengia tik 60% minimalių laikraščio leidimo išlaidų. Kitus 40% dengiama iš skelbimų bei spaustuvės eksploatacijos. Jeigu atsiskakime skelbimų, tai laikraščio formatą turėsime mažinti ir nukentės jų ne kas kita, o tik skaitytojai. Vargas tam tautiečiui, kuris atsiskakė laikraštį prenumeruoti dėl to, kad dedami skelbimai: jis neras nė vieno laikraščio, kuriame skelbimų nebūtų, taigi, liks be laikraščio. Gal tai tik nevykęs "atpir-

(Nukelta į 8 psl.)

MEDUS — VAISTAS PRIEŠ SENATVĘ

Kiekvienas žmogus nori ilgai gyventi ir būti sveikas. Vieni duoda visokius patarimus, ko nedaryti, kad ilgai gyventi. Pav., negerti, nerūkyti, nelėbauti ir pan. Kiti duoda patarimus, ką daryti, kad ilgai gyventi. Viena moteris Anglijoje, kuri sulaukė 108 metų, sako, kad norint persiristi per šimtą metų, reikia daryti viską, ko širdis geidžia... Gi vermontiečiai, kurie daugumoje persirita per 80 metų ir gilioj senatvėj gerai mato, gerai girdi ir farmose sunkius darbus dirba, neduoda jokių patarimų, tik šaukštais valgo medų. Ar išties medus turi kokios gydomos ir "jauninančios" galios?

Mediciniškai žiūrint, medus yra labai maistingas produktas. Jis turi ir vitaminių (B1, B2, C) ir junginių visokių mineralų (potas, geležies, vario, chloro ir kt.), kurie žmogaus organizmui yra labai reikalingi.

Vienas daktaras, apkalasinęs daugelį pagyvenusių vermontiečių, kurie kasdien valgo medų, surado, kad tie žmonės naudoja medų kaip vaistą prieš visokius senatvės požymius. Pirmiausia, seni žmonės turi jautrų virškinimo aparatą. Medus yra natūralus laisvintojas. Jis veikia švelniai, nesukelia staigų sukretimų ir iš viso paskatina virškinimą. Vartojant jį kasdien, virškinimas vyksta reguliariai, kas organizmui yra labai svarbu.

Medus stiprina raumenis. Seni žmonės sako, kad, vartojant medų, jiems lengviau kopti į kalną, lipi laiptais, kelti sunkius daiktus. Jų raumenys yra lankstesni ir stipresni.

Medus gelbsti prieš nemigą. Nuo nemigos kenčia daug jaunų ir senų žmonių, kurie yra nervingi. Prieš gulant keletas šaukštelių medaus veikia geriau, negu mediciniškos "pilsės", prie kurių kartą pripratęs sunku atrasti. Medų galima imti gryną arba sumaišius su trim šaukšteliais obuolių acto (apple cider vinegar).

Medus padeda prieš šienligę. Vienus medus visai apsaugo nuo šienligės, kiti, kurie šienligės metu vartoja medų, lengviau ją perserga.

Medus padeda prieš dažnus galvos skausmus, nuolatinį nuovargį, konvulsijas (cramps). Anot vieno Vermonto fermerio, medus žmogui yra tas pats, kas žemei yra trąšos. Nuolat dirbama žemė reikalauja daug trąšų. Žmogus, kurio jėgos yra nuolat eikvojamos iš medaus gauna butiniausias ir gaivinančias "trąšas", todėl kasdien reikia suvartoti nors po keletą šaukštų medaus.

"Kelevis".

—Ką tu padarei? — suriko ji.
—Aš įvykdžiau teisingumą.
—Kur jis yra?
—Išgriovioje. Aš einu jį palaidoti. Jis mirė krikščionis. Aš užpirksiu mišias už jį. Pakviesk mano žentą Tiodoro Bianchi gyventi su mumis.

Laisvai vertė G. Zemkalnis.

pečių vyru kabėjusių šautuva. Slėpdamasis už medžių Mateo pradėjo artintis prie namų. Giuseppe sekė iš paskos nešdama atšarginį šautuvą ir šovinius. Geros žmonos pareiga susišaudymo atveju yra užtaisinti vyro karabinus.

Pastebėjęs besieriantį Mateo su šautuvu rankose ir pirštu ant gaiduko, adjutantas susirūpino. "Jeigu kartais", jis galvojo, "Gianetto yra Mateo giminitis arba draugas ir jis norėtų įjiginti, jo šoviniai iš tų dviejų šautuvų atrastų mus kaip laiška! — pašta — nežiūrėti į tai, kad mes esame giminės". Jis turėjo tik vieną išeitį. Prisiartindamas prie Mateo ir tiesdamas ranką, jis sūško:

—Sveiks, senas drauge! Čia esu aš, Gamba, tavo pusbrolis.

Mateo sustoję netardamas nei žodžio.

—Sveikas, broliu. Jau ilgas laikas kaip aš nemačiau tavęs, — tarė adjutantas.

—Sveikas, broliu, — atsakė Mateo.

—Aš sustojau čia, — tęsė Gamba, — norėdamas pasveikinti tave. Mes turėjome ilgą kelionę šiandien, tačiau aš negalėjau skustis, kadangi mes pagavome Gianetto Saupiero.

—Garbė Dievui! — sūško Giuseppe, — pereitą savaitę jis pavogė mūsų pieninę ožką.

—Vargšas velnias, — tarė Mateo, — jis buvo alkanas.

—Gianetto kovėsi kaip liūtas, — pasakojė toliau jau apsiraminęs adjutantas. — Jis užmušė vieną mano kareivį ir sulaužė korporalo Chardon ranką

/tai nėra taip svarbu, nes Chardon yra prancūzas/. Paskui jis pasislėpė šiene ir be mano mažojo pusbrolio pagalbos aš niekada nebūčiau jo atradęs.

—Fortunato! — sūško Mateo.

—Fortunato! — pakartojė Giuseppe.

—Taip, Fortunato parodė man, kur Gianetto yra pasislėpęs. Aš pasakysiu jo dėdei, kad jis atsistų jam gražiai dovaną. Taip pat įsų abiejų vardai bus paminėti rašte, kurį aš nusiųsiu prokurorui.

—Prakeikimas, — sumurmėjo Mateo.

Gianetto, pamatęs Mateo ir Gamba kartą, nusišypsojo ir pasukęs galvą į namą spiovė ant slenkščio, tardamas:

—Išdaviko namas.

Tiktai mirti norintis žmogus galėjo išdrįsti pavartoti išdaviko žodį prieš Falcone. Vienas durko smūgis iš karto užmokėtų įžeidimą. Mateo, tačiau, šį kartą tik prisidėjo ranką prie kaktos lyg pritrėnkta žmogus.

Fortunato, nuleistomis akimis, išėjo iš namo ir prinešė blūdelį pieno prie Gianetto.

—Eik šalin nuo manęs, šis sūško — ir kreipėsi į vieną kareivį: — Drauge, duok man gerti.

Kareivis paėmė puoduką, ir Gianetto atsigerė vandens paduoto jam vyro, su kuriuo jis tik ką mirtinai kovojo.

Pataisius Gianetto ant neštuvų taip, kad jam būtų patogiau, adjutantas davė ženklą kelionei.

Praėjo dešimt minučių, kol Mateo, kuris rėmėsi ant savo šautuvo ir pyk-

U. S. Celebrates Birthday of George Washington

FIRST U. S. PRESIDENT

President and Mrs. Eisenhower last week led the nation in observing the 221st birthday anniversary of George Washington, first U. S. president.

They attended special services in Old Christ Episcopal Church in nearby Alexandria and sat in Washington's personal pew.

The president and his wife were accompanied by Senator Harry F. Byrd (Democrat), Virginia. When Americans celebrate George Washington's birthday each year on February 22, they honor the man who — more than any other — is responsible for the union of their country.

George Washington did not accomplish this by force. Soon after the war for independence from England ended in 1781, Washington's life as an active citizen, as a farmer on the banks of the Potomac River he wrote letters and urged friends to believe that Americans could work together for the good of all.

At first he could act only upon his faith in these convictions, for after America's war for independence was over the 13 independent colonies were split by internal jealousies. The Continental Congress, a loose governing body organized during the war, could not cope with the problems of peace.

Disturbed by the growth of sectional feeling in the country, Washington, in 1783, wrote an identical letter to the governors of the 13 colonies telling them that the states must "decide whether they will be a respectable and prosperous or a contemptible and miserable nation."

To the governors, Washington listed four points which he believed were "essential to the well-being and even the existence of united states as an independent power":

- Union of the states under one federal government.
- A sacred regard to public justice.
- Adequate national defense, and spirit of cooperation to overcome local prejudices.

By reminding the state of principles for which the revolutionary war was fought, Washington laid the groundwork for the U. S. constitution which was written four years later.

But at this time was little desire for cooperation among the states. The army was getting restless. The soldiers saw confusion and an abandonment of the aims for which the war was fought. One officer wrote to Washington proposing that he become King and stabilize the government. Others were of the same opinion.

Washington replied immediately: "I am at a loss to perceive what part of my conduct could have given encouragement to an address which to me seems big with the greatest mischiefs that can befall my country."

That same year Washington retired to his Mount Vernon home, overlooking the Potomac River in Virginia, where he hoped to work on his farm and avoid public life. But after his many years of struggle to win independence for his country, Washington could not be indifferent to America's future.

To a friend he wrote: "We are either a united people or we are not."

"If the former, let us, in all matters of general concern act as a nation..."

And he began writing regularly to young men all over the country who were interested in a stronger union of states. In this way he cultivated among future leaders of the nation a wish for national unity.

The states, however, finally realized that something must be done to make the federal government more workable and in 1787 called a convention in Philadelphia.

Washington, the Virginia representative, was chosen presiding officer. After the phrasing of a new federal constitution finally was agreed upon, some delegates were not pleased with it and in their home states argued against its ratification.

Washington again began writing to friends in all 13 states in support of the newly-written charter. This campaign eventually met with success when, in 1789, the constitution came into effect. Washington then felt he could return to his farming at Mt. Vernon, hoping his public life at last had ended. But, even this simple wish for a quiet rural life was to be denied him when his compatriots again looked to him to lead the infant nation.

He was reluctant to serve until he was assured that the good of the country was at stake. He was unanimously elected as the federal government's first president. The people knew they could trust him. He served two terms.

As the young country's first president, he could set an example of service for people who would follow him. In the years to come, future government leaders would pattern their actions according to Washington's veneration for constitutional law and the will of the people.

Visur visaip

JUMORAS AR RIMTAS DALYKAS?

Neveltui yra sakoma, kad Amerika yra visokių sensacijų ir nuotykių kraštas. Kartais gyvenime įvyksta tokie kuriozai, kuriuos nei blaivus būdamas ar išgėręs "pintę" whisky nesuprasi. Čikagietė M. Dubickienė 39 metų amžiaus moteris iškėlė teisme bylą savo vyrui Valteriui 41 metų amžiaus, kad jis ją Vasario mėn. 1 d. išprievartavęs ir reikalauja 50.000 dolerių atlyginimo "už padarytus nuostolius". Teismas bylą priėmė, bet teisėjas J. H. Miner yra pareiškęs, kad nėra tokio įstatymo, kuris draustų vyrui su savo žmona santykiuoti. M. Dubickienės advokatas aiškina, kad moters ir vyro teisės yra lygios ir moteris, jei yra rimta priežastis, gali skusti savo vyrą ir reikalauti "nuostolių atlyginimo". Žiūrėsime, kokį "saliamonišką" sprendimą šioje byloje padarys teismas.

MODERNI IŠMINTIS APIE MOTERIS

Tiesą pasakius, nėra iš viso negražių moterų. — arba jei jos ir atsiranda, tai tik todėl, kad nežino kaip pasidaryti gražiomis.

Nauja skrybėlaitė moterį veikia tiek pat, kiek trys konjako stiklai veikia vyrą.

Nėra moters, kuri paklaustyta kitos moters patarimo dėl jos rūbų pasirinkimo. Bet tas natūralu, nes juk niekas neklausia savo priešų, kaip laimėti karą prieš juos.

Tik moteris gali, galvodama apie savo būsimų suknelių madas, įtikinti vyrą, kad ji klausio jo kalbos ir ja stebisi.

"DO YOU WANT TO LEARN ENGLISH?"

Post this form to:

The Director,
Department of Education,
Please send me:

Information about the Evening Classes.....

Free Correspondence Lessons .....

Free Radio Lessons .....

Surname ..... Christian Name.....

Address .....

State .....

My native language is -

IŠMOKO KALBĖTI PER RADIJĄ

Vienas afrikos karaliukas atskrido į Londoną. Jį čionai sutiko reporteriai ir pirmiausiai jo paklausė:

—Kaip pasisekė jūsų kelionė?

Karaliukas paleido iš burnos visą seriją keistų garsų — ši, ohyo, nuši, arni, byyij, z-z-z-geu, — ir tada atsakė gryną anglų kalba:

—Dėkui skridau labai puikiai.

Tada reporteriai vėl užklausė:

—Kiek ilgai manote būti Londone?

Karaliukas vėl paleido tą keistą seriją garsų ir tarė:

—Apie tris savaites.

Tada vienas reporteris neiškentęs pasiteiravo:

—Kur jūs taip gerai išmokote angliskai?

Karaliukas vėl paleido iš burnos paslaptingų garsų seriją: — ši, ohyo, mši, byyij, z-z-z-gen ir pabaigė atsakydamas:

—Trumpomis radio bangomis.

DAKTARO LABIRINTAS

Columbijos universiteto profesorius nutarė nueiti pas žinomą psichiatrą pasitikrinti savo nervus. Jis įėjo į daktaro laukiamąjį ir ten pamatė dvejas duris, ant kurių buvo parašai: "Tik vyrams" ir "Tik moterims". Jis įėjo pro vyrams skirtas duris kur rado kitą kambarį su dvejom durim: "Įėjimas" ir "Išėjimas". Jis įėjo per tas duris kur kabėjo kortelė "Įėjimas" ir vėl rado kambarį su dviem durim, ant kurių buvo užrašai: "Zmonėms turintiems metines pajamas virš 10.000 dolerių", ir antrosiose duryse parašas: "Zmonėms turintiems pajamas mažiau 10.000 dolerių". Profesorius atidarė paskutiniąsias duris, kadangi jis uždirbo 9.000 dolerių, ir — atsidūrė gatvėje.

KAIP SMARKIAI AMERIKA DOMISI KORĖJOS KARU.

"The Vancouver Sun", norėdamas sužinoti, ar jo skaitytojai domisi aprašymais apie Korėjos įvykius, pirmame savo puslapyje įdėjo tą patį Korėjos

įvykių aprašymą kelias dienas iš eilės. Tačiau nei vienas iš 500.000 šio laikraščio skaitytojų nesikreipė į redakciją protestuodamas prieš šitokią "kiaulytę".

Ta proga šio laikraščio redaktorius pareiškė, kad jeigu komikų ar įvairenybių skyriuje pasitaiko mažiausias pasikartojimas, tai skaitytojai iš visų pusių pradeda telefonuoti jam, reikšdami nemandagiausius protestus.

ZINOMA, KAD KALTAS.

Zinomas sukta kriminalinių bylų laimėtojas, advokatas Max Steuer paklausė jauną teisėją:

—Ar jūs nematote šioje byloje jokių aplinkybių, kurios įrodytų manoklijento nekaltumą?

—Ne, — atsakė teisėjas, — bet aš galvoju, kad jis tikriausiai kaltas. Jeigu ne, tai kurių galų jis kreipėsi į jus?

SURASTAS SENIAUSIAS PAŠTO ŽENKLAS

Nedideliame Austrijos miestelyje Klagenfurte, surastas pašto ženklas iš 1839 metų. Tuoj susibūrė pašto ženklų specialistai. Buvo padaryti visi tyrimai, kuriuos naudoja policija, nustatydama popierinių pinigų tikrumą. Tyrimai parodė, kad pašto ženklas iš 1839 metų yra tikras. Iki šiol britai turėjo patį seniausią ženklą iš 1840 metų (Mauritius). Viena moteris tarp senų popierių rado pluoštą visokių bylų, tarp kurių buvo ir tas vokas su pašto ženklu. Ženklas yra tamsios spalvos, kraštai tamsiai rudi. Viduryje įrašyta "1" ir dvi raidės "OP" — Oestereichische Post — Austrijos Paštas. Iš išlikusio laiško turinio aiškėja, kad siuntėjas turėjo sumokėti už pašto ženklą. Šis ženklas bus išstatytas šiometinėje Austrijos filatelistų parodoje.

IŠIGYDAMAS LIETUVIO PASA IR TAUTOS FONDO ŽENKLIUKŲ PAREMSI LIETUVOS LAISVINIMO KOVĄ.

JEIGU TAMSTAI REIKIA MOTOCIKLO

eikite pas

Auto Resales

91 GOUGER STREET
ADELAIDE, S. A.
Phone C560

Pas mus rasite visų populiarių markių motociklus. Labai lengvos išsimokėjimo sąlygos. Visi registracijos, draudimo, licencijų formalumai Jums sutvarkomi nemokamai.

MES GARANTUOJAME KIEKVIENĄ PARDUOTĄ MOTOCIKLĄ!

LOFFLER'S

MOTOR CYCLE RESALES

41 Gouger St., Adelaide, Tel. C 1785

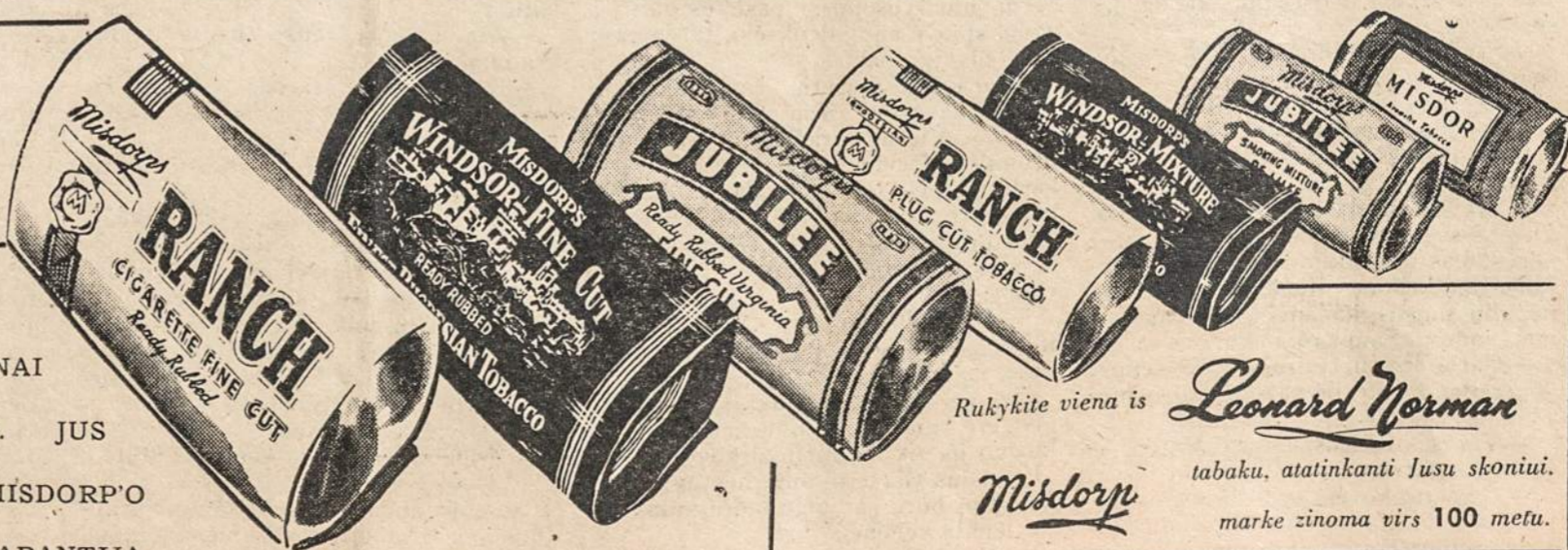
Mes turime virš 100 vartotų motociklų pasirinkimui. Taip pat atstovaujame visas motociklų firmas naujiems modeliams. Mes Jums sutvarkome visus formalumus ir parduodame lengvomis išsimokėjimo sąlygomis. Mūsų "after sales service" (motociklo mechaninė priežiūra po pardavimo) yra geriausia Adelaidėje!

PAS LOFFLERĮ PIRKTI APSIMOKA!

Rukykite tabaka,

ATITINKANTI JŪSU ASMENINI SKONI

PLATUS PUIKIŲ MUSŲ TABAKŲ PASIRINKIMAS PILNAI PATENKINA VISUS CIGAREČIŲ IR PYPKIŲ RUKYTOJUS. JUS BUSITE PILNAI PATENKINTAS PASIRINKĖS VIENĄ IŠ MISDORPŲ TABAKŲ — KARTU TURĖSITE IR MISDORPŲ KOKYBĖS GARANTIJĄ

Rukykite viena is Leonard Norman tabaku, atitinkanti Jusu skoniu. Misdoorp marke zinoma virs 100 metu.

